❊ वार्षिक स्नेहसंमेलन 'अंतरंगी' चे काही क्षणचित्रे ❊

आज़ादी का अमृत महोत्सव

झेप २०२३

गौरीशंकर सेवा समिती मलकापूर व्दारा संचालित

विज्ञान महाविद्यालय, मलकापूर

VIDNYAN MAHAVIDYALYA
Malkapur, Dist. Buldhana - 443101
Website - www.vmvmlk.org
E-mail : vmvmlk1993@gmail.com

झेप

वार्षिकांक २०२२–२०२३

झेप

वार्षिकांक २०२२-२०२३

- संपादक मंडळ -

शिक्षक प्रतिनिधी :- प्रा.डॉ. आर. टी. परिहार

प्रा.सौ. जे. एस. कुळकर्णी

प्रा. आर. एन. पाटील

विद्यार्थी प्रतिनिधी :- **मराठी विभाग :**

१) कु. मोहीनी गोपालराव गारमोडे

२) कु. वैष्णवी संतोष घोंगटे

हिंदी विभाग :

१) कु. अस्मिता अजयसिंग राजपूत

२) कु. धनश्री अनिल गवात्रे

इंग्रजी विभाग :

१) कु. कोमल सुरेश खाडे

२) कु. ऋतुजा अनिरुध्द देशपांडे

उर्दू विभाग :

१) कु. निदा अंजूम ईकतेदार अहमद खान

२) कु. जवेरीया मुस्कान अब्दुल जबीर पटेल

Vision, Mission & Goals of College...

Vision:

A scientific and educational community that is open and welcoming, creative and adaptive and renowned for excellence in knowledge and skills.

Mission Statement:

We are committed to quality education, empowering personalities and development of responsible members of the society.

Goals:

* To Impart quality based higher education in science for rural based society.
* To develop scientific approach, humanism, spirit of enquiry and reform in the youth of society.
* Utilization of acquired knowledge in problem solving of the society.
* Development of various basic skills among the students so as to become independent members of the society.
* To provide platform for the development of physical, mental and moral strength sport, extension and co-curricular activities.
* To attain community and social development through the optimum use of infrastructure facilities of the institution.
* To streamline the exuberance of youth for the sake of nation building.

संपादकीय ......

विद्यार्थ्यांनमध्ये वाचन, लेखन, कौशल्य, जोपासण्याच्या हेतूने आपले महाविद्यालय प्रत्येक वर्षी 'झेप' हा वार्षिकांक २०२२–२३ प्रकाशित करत असते, त्याच शृंखलेतील हा अंक वाचकांच्या हाती देतांना मनस्वी आनंद होत आहे.

आजकाल टि.व्ही., मोबाईलमुळे विद्यार्थ्यांचे वाचन, लेखनाकडे दुर्लक्ष होत आहे. विद्यार्थ्यांनी ग्रंथाचे वाचन करुन उत्कृष्ठ साहित्य निर्मितीचे कौशल्य विकसित करण्यासाठी विद्यार्थ्यांनी विविध विषयावर लेख, कविताच्या माध्यमातून आपल्या सुप्त गुणांना वाव देण्यासाठी मराठी, हिंदी, इंग्रजी तसेच उर्दू या चार भाषांमधील विविध साहित्य प्रकाराचा या अंकात समावेश करण्यात आला आहे. ज्या विद्यार्थ्यांचे साहित्य या अंकात समाविष्ट झाले नाही त्यांनी अधिक दर्जेदार साहित्य निर्मितीसाठी प्रयत्न सुरु ठेवावे.

झेप घेण्याची वृत्ती अंगीच असेल तर कोणतेही बंधने येत नाही.

"आकाशी झेप घे रे पाखरा
सोडी सोन्याचा पिंजरा
तुज पंख दिले देवाने
कर विहार सामर्थ्याने...."

या वार्षिकांकासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य, उपप्राचार्य, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी आणि प्रिय विद्यार्थी मित्रांचे लाभलेल्या उत्तम सहकार्याबद्दल संपादक मंडळ ह्या सर्वांचे अत्यंत आभारी आहे. तसेच वार्षिकांकाचे मुद्रण श्री संतोष ग्राफीक्स ह्यांनी सुध्दा वेळेत करुन हा अंक छापून दिल्याबद्दल मी त्यांचा ऋणी आहे.

धन्यवाद !

संपादक,

प्रा.डॉ. रमेश तुकाराम परिहार

प्राचार्य मनोगत...

झेप वार्षिकांक २०२२–२३ प्रकाशित करण्यासाठी घेतलेल्या मेहनतीबद्दल मी सर्वप्रथम संपादक मंडळाचे अभिनंदन करतो.

माझ्या प्रिय विद्यार्थी मित्रांनो आपले भावी आयुष्य घडविण्यासाठी गौरीशंकर सेवा समितीने सन १९९३ पासून चालविलेल्या विज्ञान महाविद्यालयाची निवड केल्याबद्दल आपले मन:पूर्वक अभिनंदन. संस्थेचे प्रेरणास्त्रोत स्व. दत्ताभाऊ महाजन (संस्थापक अध्यक्ष), सर्व संचालक मंडळाच्या अथक परिश्रमातून साकारलेल्या आपल्या महाविद्यालयातील 'झेप' वार्षिकांक विद्यार्थ्यांच्या लेखन कौशल्याला चालना देणारा २०२२–२०२३ अंक तुमच्या हातात देतांना मला मनस्वी आनंद होत आहे.

या स्पर्धेच्या युगात बेरोजगारी, अस्थिरता, असुरक्षितता असे अनेक समस्या निर्माण झालेल्या आहेत. त्यावर मात करण्यासाठी आपले महाविद्यालय सातत्याने प्रयत्न करीत आहे. प्रत्येक विद्यार्थ्यांमध्ये शिक्षक, शास्त्रज्ञ, लेखक, विचारवंत, उद्योजक लपलेला असतो. अशा विद्यार्थ्यांना त्यांच्या स्वप्नपूर्तीसाठी महाविद्यालय सातत्याने विविध उपक्रम राबविले जातात.

स्वातंत्र्याच्या प्रवासाला ७५ वर्ष पूर्ण झाले आहेत. आपण स्वातंत्र्याचा अमृतमहोत्सव साजरा करीत आहोत. आपला भारत देश 'सुजलाम् सुफलाम्' आहे. आपल्या देशाला पौराणिक आणि ऐतिहासिक संस्कृतिचा वारसा लाभला आहे. अनेक जाती, धर्माचे, विभिन्न भाषांचे लोक येथे गुण्या गोविंदाने एकत्र नांदत आहेत. आज जागतिक पातळीवर आपली संस्कृती सर्वश्रेष्ठ मानली जाते आहे. भारत एकाच वेळी अध्यात्म आणि विज्ञानात अग्रेसर होत आहे. अनेक खेळ प्रकारात भारताने जागतिक दर्जाची कामगिरी केली आहे.

आपण वैज्ञानिक प्रगतीच्या मार्गाने झपाट्याने परिवर्तन करीत असतांना दुसऱ्या बाजूने वेगाने वाढणारा भौतिक व अभौतिक समस्यांच्या दृष्ट विळख्यात अडकून स्वातंत्र्याचा श्वास गुदमरण्याच्या अगोदरच आपण सावध होऊन योग्य तो बदल घडवून आपले व आपल्या देशाचे नांव पूर्ण विश्वात अजरामर करावे हेच आव्हान स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवी वर्षानिमित्त करतो.

बदल हा निसर्गाचा नियम आहे. काळाबरोबर बदलत्या प्रवाहात राहून सतत नाविण्याचा ध्यास घेणे हे जीवंत माणसाचे लक्षण आहे. म्हणून भविष्य काळात येणाऱ्या नविन शैक्षणिक धोरण २०२० ला सामोरे जाण्यासाठी विद्यार्थी हा सक्षम व्हावा ही अपेक्षा शेवटी सर्व विद्यार्थ्यांना त्यांच्या उज्ज्वल भविष्यासाठी खूप खूप शुभेच्छा...!

प्राचार्य
डॉ. बी. बी. वानखडे

उपप्राचार्य मनोगत...

ग्रामीण भागातील मुलामुलींना विज्ञानाच्या उच्च क्षिणाची गंगा आपल्या मलकापूर नगरीत आणून खऱ्या अर्थाने मानवतेचे कल्याण साधणे हे मुख्य उद्दिष्ट उराशी बाळगुन या महाविद्यालयाची स्थापना करण्यात आली. स्थापनेपासून आजपर्यंत या ज्ञान वृक्षाच्या छायेत अनेक पिढ्या ज्ञान संपन्न झाल्यात आणि विविध क्षेत्रात नावलौकीक मिळवत त्यांनी आपले तसेच समाजाचे जीवन सुखी, समृध्द केले.

आजची तरुण पिढी फार संवेदनशील आहे. ती केवळ स्वप्नरंजक नसून वास्तववादी आहेत. आजुबाजुला घडणाऱ्या बदलांचे सुक्ष्म परीक्षण करुन नवा दृष्टिकोन अंगीकारत आहे. विद्यार्थ्यांच्या सुप्त कला गुणांना वाव मिळण्यासाठी ‘झेप’ हा वार्षिकांक प्रकाशित करीत आहोत.

उपप्राचार्य

डॉ. वाय. पी. पाटील

अनुक्रमणिका

	शिर्षक	पृष्ठ क्रमांक
१	विद्यार्थ्यांच्या कुंचल्यातून साकारलेली कलाकृती	१ ते २
२	मराठी विभाग	३ ते २५
३	हिंदी विभाग	२६ ते २७
४	इंग्रजी विभाग	२८ ते ३६
५	उर्दू विभाग	३७ ते ३८
५	महाविद्यालयन शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी	३९ ते ४१

✻ विद्यार्थ्यांच्या कुंचल्यातून साकारलेली कलाकृती ✻

✻ विद्यार्थ्यांच्या कुंचल्यातून साकारलेली कलाकृती ✻

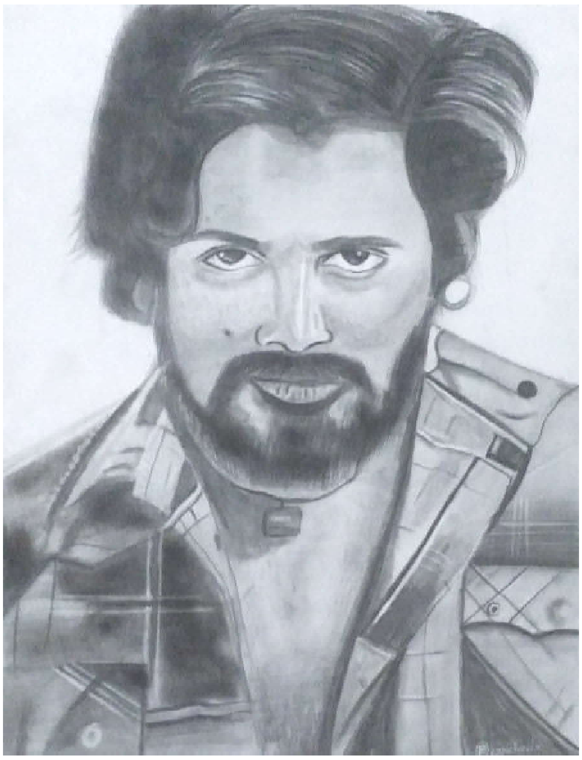

Pratiksha Narkhede
B.Sc. I (CPS)

अक्षयदान....

प्रा.सौ. राजश्री राजेश महाजन
संगणकशास्त्र विभाग

स्व. श्री दत्तात्रय गो. महाजन (भाऊ)
अध्यक्ष गौरीशंकर सेवा समिती

भाव मनात असावा हे अगदी खरे असले तरी काही वेळेस एखाद्या विषयाच्या किंवा एखाद्या आदरणीय व्यक्ती बद्दल असलेल्या आपल्या भावना, आपले मत शब्दात व्यक्त करावे वाटते.

मला जेव्हा पण लिहिण्याची संधी मिळते तेव्हा मला भाऊं बद्दल मनापासून लिहायला आवडते. याचे कारण त्याचे असामान्य व्यक्तिमत्व, त्याचे कर्तृत्व, त्याचा विनम्रपणा, प्रत्येका प्रती असलेला त्याचा स्नेह, आपुलकी असे एक नाही तर अनेक गोष्टी इतक्या मोठ्या होत्या की त्याच्याबद्दल भरभरुन, खूप काही लिहू शकतो. काही मोजक्या शब्दात त्याला संपवता येत नाही असे म्हणतात की मनुष्य किती जगला यापेक्षा तो कसा जगला याला विशेष महत्व आहे. भाऊंना लाभलेले आयुष्य खरोखरच लाखात एखाद्यालाच लाभते.

भाऊ म्हणजे परोपकार वृत्ती, औदार्य व दयाळूपणा या गुणांचा संगम होते. आपल्या हिंदू संस्कृतीत दानाला खूप महत्व आहे आणि जर हे दान 'विद्यादान' च्या स्वरुपात असेल तर त्यापेक्षा श्रेष्ठ असे काहीच नाही. कारण विद्येचा कधीही क्षय किंवा ऱ्हास होत नाही. दान देतांना किंवा परोपकार करताना भाऊंनी कधीच कंजुसकी दाखवली नाही आणि दिलेल्या दानाचा किंवा परोपकाराचा कधी त्यांनी उल्लेख केला नाही. ते नेहमी गुप्त असायचे. गाजावाजा करणे हे त्यांच्या स्वभावातच नव्हते आणि हा त्यांच्या स्वभावातला एक अतिशय दुर्मिळ गुण होता. ज्या व्यक्तीला मदत केली ती व्यक्ती ते स्वत: सांगेल तरच ते समजायचे नाहीतर ते गुप्त असायचे. असे कितीतरी लोक आहेत ज्यांना भाऊंनी मदत केली आहे आणि आम्हाला ते त्या लोकांच्या सांगण्यावरून नंतर कळाले.

दानेन तुल्यो विधिरस्ति नान्यः ।
लोभाच्च नान्योऽस्ति रिपुः पृथिव्याम् ।।
विभूषणं शीलसमं न चान्यत् ।
संतोष तुल्य धनमस्ति न्यान्यत् ।।

म्हणजे "दानासारखे या पृथ्वीवर दुसरे धर्मकृत्य नाही. लोभासारखा दुसरा शत्रू नाही. चारित्र्यासारखा दुसरा उत्कृष्ट अलंकार नाही आणि समाधानासारखे दुसरे धन नाही." भाऊ या सर्वच बाबतीत खूप धनवान, पुण्यवान होते. श्रीमंती, वैभव हे सर्व असतांना त्यांचा साधेपणा या सगळ्यांत अगदी उठून दिसायचा. साधीराहणी, उच्चविचार सरणी व नम्रता हे गुणच त्यांची खरी संपत्ती, खरे वैभव होते.

मलकापूर सारख्या गावात भविष्यातील

आव्हान, तंत्रज्ञानाची गरज आणि हुशार तसेच गरजू विद्यार्थीना संधी मिळावी ही काळाची गरज लक्षात घेऊन भाऊंनी विद्यादानासाठी, शैक्षणिक क्षेत्रात एक संस्था उभारण्यासाठी आपली जमीन देऊन सिंहाचा वाटा उचलला. अन्न, पैसा आणि संपत्ती हे क्षणिक असते, कधी तरी त्याचा क्षय होतो परंतू एकदा आत्मसात केलेले ज्ञान कधीच क्षय पावत नाही, ते अक्षय असते. जीवनाच्या प्रत्येक वळणावर ते उपयुक्त असते. कदाचित हे भाऊंच्या लक्षात आले आणि म्हणूनच त्यांनी गौरी–शंकर सेवा समितीची स्थापना करून एका भव्य दिव्य व अतिशय सुंदर अशा शिक्षण संस्थेचा पाया रचला. त्याच गौरीशंकर सेवा समितीच्या अंतर्गत असलेली शाळा आणि महाविद्यालयामध्ये आज हजारो विद्यार्थी त्याचा लाभ घेत आहेत. म्हणूनच मला नेहमी वाटते की शाळेच्या, महाविद्यालयाच्या या वास्तूच्या प्रत्येक कामाच्या क्षेत्रामध्ये सर्व सहकार्यांसोबत भाऊंचा मोलाचा वाटा आहे. विंदा करंदीकरांच्या कवितेतील काही ओळी भाऊंच्या बाबतीत तंतोतंत खऱ्या ठरतात.

पाय असावे जमिनीवरती कवेत अंबर घेताना
हसू असावे ओठांवरती काळीज काढुन देताना–
करून जावे असेही काही दुनियेतुनी या जाताना
गहिवर यावा जगास साऱ्या निरोप शेवटचा देताना

शैक्षणिक क्षेत्रातील त्यांच्या या कार्यामुळे त्यांनी आपल्या सगळ्यांना हे ‘विद्यादान’ जे की ‘अक्षयदान’ च्या रुपात देऊन जेव्हा जगाचा निरोप घेतला तेव्हा नक्कीच त्यांना अक्षय सुखाची प्राप्ती झाली असेल यात यतकिंचितही शंका नाही.

****

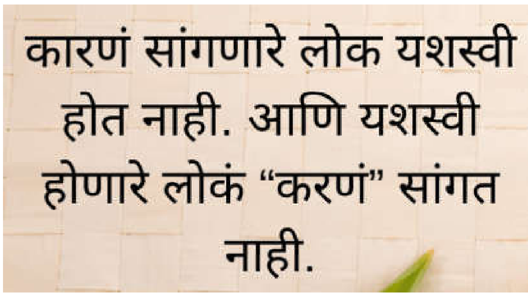

आजीवन विद्यार्जन ....

प्रा. अदिती मुरलीधर पाटील
संगणकशास्त्र विभाग

माणूस हा आजीवन एक विद्यार्थीच असतो. विद्यार्जन करणाऱ्याला विद्यार्थी म्हणतात. विद्यादान करण्यासाठी आधी अध्ययन करावे लागते. हे अध्ययन माणूस पुस्तक वाचूनच करतो असे नाही, तर कधी इतरांच्या अनुभवांतून सुद्धा माणूस शिकत असतो. अनुभवामुळे अध्ययन हे सोपे होऊन जाते आणि अनुभव प्राप्त करण्यासाठी अभ्यास करावा लागतो. अभ्यास म्हणजे, एखादी गोष्ट पुन्हा पुन्हा करणे. आपण जेव्हा परत परत एखादी कृती करतो, त्यातून आपल्याला प्रत्येक वेळचे निष्कर्ष मिळत जातात असे अनेक निष्कर्ष मिळून माणूस त्या विशिष्ट विषयांमध्ये पारंगत होत जातो. पण एका विषयांमध्ये पारंगत होऊ नये मानव गुणाप्रमाणे नवीन विषयाचे आकलन करण्याची माणसाची ओढ काही कमी होत नाही. कारण मुळातच मानवी स्वभाव हा सर्जनशील आहे. हिच सर्जनशीलता माणसाला शांत बसू देत नाही. रोजच्या जगण्यातून समोर येणाऱ्या अपरिचित गोष्टीचा अभ्यास करण्यासाठी माणूस पुन्हा सज्ज होतो. पुन्हा नविन अभ्यास सुरु होतो.

विद्यार्थी ज्याप्रमाणे विषयाशी संबंधित ज्ञानप्राप्तीसाठी अध्यापकाची मदत घेतात. त्याप्रमाणे माणसाला सुद्धा रोज येणाऱ्या चांगल्या वाईट अनुभवांतून चित्त स्थिर करण्यासाठी परमात्म्याशी एकरूपता साधावी लागते. शिक्षण घेणं सोप असतं, पण त्या शिक्षणासोबतच नम्रपणा टिकवून ठेवणे, यातून खरा व्यक्तिमत्त्वाचा दर्जा ठरत असतो. हा नम्रपणा माणसाला साधण्यासाठी माणसाला अध्यात्माचा आधार घ्यावा लागतो. शिक्षणाने माणूस सुशिक्षित बनतो तर अध्यात्माने सुसंस्कृत सुशिक्षीत व संस्कृतपणा यांची सांगड घातली की व्यक्तिमत्त्वाला सोनेरी लकाकी येते. माणसाच्या जगण्याला अध्यात्माची साथ असेल तर जगणं सहज होऊन जात आणि विद्यार्जन करताना माणसाला काय घ्याव आणि काय सोडून दयावं, यातला फरक स्पष्ट कळायला लागतो. आयुष्यभर सुरु राहणार विद्यार्जन सोपं होऊन जातो.

******

ठेच लागलीच पाहिजे, माणूस कणखर होतो..

प्रा.सौ. पूनम इंगळे
विभाग प्रमुख संगणकशास्त्र

मित्रांनो ! आयुष्यात ठेच लागल्याच पाहिजेत. अक्षरश: रक्तबंबाळ व्हावं इतक्या ।।

कुणीतरी प्रचंड विश्वासघात केला पाहिजे, कुठेतरी फसवणूक झाली पाहिजे, जवळची माणसे तिऱ्हाईता सारखी वागली पाहिजेत. गरज असताना सोडून गेली पाहिजे, कुठल्यातरी क्षणी भीतीने गाळण व्हावी, सगळ्यांच्यात असून एकटेपणाची भावना यावी. एकाचवेळी सगळी संकटे यावीत आणि इतकी की त्या क्षणी असं वाटावं की आता सगळं संपलं.

परिस्थितीसमोर गुडघे टेकायची वेळ यावी, कधीतरी घोर अपमान व्हावा, कुठेतरी स्वाभिमान दुखावला जावा काही ठिकाणी तर त्याला गहाण टाकण्याची वेळ यावी, कधी तरी कुणाच्या पाया पडायला लागावं, गरज नसताना सुद्धा कुणाची तरी हजारवेळा माफी मागायला लागावी. कित्येक रात्री ह्या त्रासांनी निद्रेचा नाश व्हावा, रडून रडून डोळे सुजावेत इतका अफाट त्रास व्हावा ! अक्षरश: सगळं सोडून जावं की काय असं वाटावं...

अन मग बघावं या वेदनातून तावून सुलाखून निघाल्यावर उभ राहतं ते एक वेगळंच अजब रसायन.

ज्याला कुणाच्या असण्या–नसण्याचा काही फरक पडत नाही. तो जगतो फक्त 'आलात तर तुमच्याबरोबर नाहीतर तुमच्याशिवाय' या एकाच तत्वावर.

ज्याचा कितीही विश्वासघात झाला, अपमान पदरी आला, फसवणूक झाली तरी हारण्याच्या, मागे हटण्याच्या विचाराना जो कधीच भीक घालत नाही.

ज्याचा विश्वास असतो फक्त स्वत:वर आणि तो बिंबवून घेतो "साला कुछ भी होने दे मगर हम हटेंगे नहीं और हटने का भी नहीं ।" पण कसं आहे, एवढं सगळं होण्यासाठी आधी ठेचा लागाव्याच लागतात.

ठेच एक अनुभव, जीवनाचा एक अध्याय... एकाची समाप्ती तर दुसऱ्या अध्यायाचा आरंभ.

त्यातूनच तर माणूस शिकतो जीवनाचं शहाणपण व बळकटपणा....

शिकायला मिळतं माणूस कणखर होतो...

*****

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव...

कु. धनश्री अनिल गवात्रे
बी.एस.सी. भाग २ (गणित)

स्वातंत्र्य वीरांना करुया शत शत प्रणाम
त्यांच्या निस्वार्थ त्यागानेच भारत बनला महान.

कवी कुसुमाग्रज यांनी केलेल्या या आवाहनाचे सार्थक होण्यास १५ ऑगस्ट १९४७ चा दिवस उजाडला. पक्षी पिंजऱ्यातून उडाला. स्वातंत्र्याची रम्य प्रभात झाली. असंख्य बलिदानांचे सार्थक झाले आणि भारताला पारतंत्र्यातून मुक्तता मिळून स्वातंत्र्य मिळाले. बघता–बघता स्वातंत्र्याचा प्रवास ७५ वर्षाचा होत आहे..... आज आपण भारतीय स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव साजरा करीत आहोत. एखाद्या राष्ट्राच्या जीवनाचा ७५ वर्षांचा कालखंड हा जरी फार मोठा टप्पा नसला तरी, राष्ट्रातील नागरिकांच्या जीवनात स्वातंत्र्याची ७५ वर्ष पूर्ण करणे अनन्यसाधारण महत्त्वाचे आहे.

स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवात आपली स्वातंत्र्याविषयी कोणती स्वप्ने होती? स्वतंत्र्याकडून आपल्या कोणत्या अपेक्षा होत्या ? आज सत्य काय आहे? कुठे होतो आपण आणि आता कुठे आहोत? उणिवा काय राहिल्या? आणि भविष्यात कशी पावले उचलावी लागतील...? याचा विचार आपल्याला करावा लागेल. स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवात आपण काय कमावलं आणि काय गमावलं? याचे सिंहावलोकन करण्याच्या टप्प्यावर आपण येऊन पोहोचलो आहोत. भारत हा नैसर्गिक साधनसंपत्ती आणि खनिज समृद्ध देश आहे. माथी हिमालय उभा आहे. पायी सागराच्या लाटा लोळण घालत आहेत. देशातून गंगा–गोदावरी, ब्रह्मपुत्रा सारख्या रक्त वाहिन्या वाहत आहेत. निर्जीव पक्षी आकाशी भरारी मारतो आहे. सैनिक/ जवान डोळ्यात तेल घालून देशाची सीमा रक्षण करत आहेत. किसान लोकराजा बनला आहे. आपल्या देशाला शिमला, कुल्लु, मनाली, उटी सारखी समृध्द पर्यटन स्थळे लाभली आहेत. एकूणच आपला भारत देश 'सुजलाम सुफलाम' आहे, आपल्या देशाला पौराणिक आणि ऐतिहासिक संस्कृतीचा वारसा लाभला आहे. अनेक जाती, धर्माचे, भाषांचे लोक येथे गुण्यागोविंदाने एकत्र नांदत आहेत. संत ज्ञानेश्वर, संत तुकाराम, संत कबीर यांच्यासारख्या थोर संतांची भूमी असलेला आपल्या देशाचा संस्कृती आज जागतिक पातळीवर सर्वश्रेष्ठ संस्कृती मानली जाते. भारत एकाच वेळी अध्यात्मात आणि विज्ञानातही अग्रेसर होत आहे. अनेक खेळ प्रकारात भारताने जागतिक दर्जाची कामगिरी केली आहे. स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवात गेली ७५ वर्ष साहित्य, कला, क्रीडा, संस्कृती या क्षेत्रामध्ये नामवंत लेखक, साहित्यिक व कलावतांनी आपला ठसा उमटवला आहे

पण असे असले तरी एकीकडे प्रगती होत आहे आणि दुसरीकडे अनेक गोष्टी आपल्याला वेदना देत आहेत. स्वातंत्र्यासाठी अनेक शूर वीरांनी ऐन तारुण्यात बलिदान दिले. आपले संपूर्ण आयुष्य स्वातंत्र्यासाठी खर्च

केले. स्वातंत्र्यासाठी त्यांनी रक्ताचा सडा सांडला. पण आम्ही मात्र रक्ताचा घाऊक बाजार मांडला... असं कधी कधी उगाचच वाटते. आज चीन–पाकिस्तान सारख्या परकीय शक्ती सीमेवर आक्रमणाच्या तयारीत असतात. देशांमध्ये दहशतवादी हल्ले होतात. उरी, पुलवामा सारख्या रक्ताळलेल्या आठवणी आपल्याला दुःख देतात. या देशातल्या शेतकऱ्याला आपल्या हक्कांसाठी आंदोलन करावे लागले. अनेक गरिबांना एक वेळचे जेवण सुद्धा मिळत नाही. स्वर्गासारखा काश्मीर गुलाबाच्या सुगंधाने दरवळत रहाण्याऐवजी रक्तात रंगताना पाहायला मिळतो. धर्माच्या नावावरून जातीय दंगली होतात, तेव्हा स्वातंत्र्याच्या ठिकऱ्या उडतात. भारत मातेच्या हृदयाचे शेकडो तुकडे होतात. एकाच आईची लेकरे एकमेकांच्या रक्तासाठी तहानलेली असतील तर.. त्या आईची काय अवस्था होत असेल ? या साऱ्या आक्रमणामध्ये अतिशय सामान्य माणूस भरडला जातो. जळणारी झोपडी आणि करपणारे रक्त मात्र भारतीयच आहे हे आपण का विसरतो? हा खरा प्रश्न आहे. भ्रष्टाचाररूपी यंत्रणेमुळे मोठी व्यवस्था पोखरली जाते. रोज मोठ्या अधिकाऱ्यांना भ्रष्टाचाराच्या आरोपाखाली अटक होते, तेव्हा ज्यांच्या हाती आपण देशाची प्रशासन व्यवस्था सोपवली आहे, तेच भ्रष्टाचाराने बरबटलेले पाहून असंख्य वेदना होतात. तुरुंगात असताना अनेक गुन्हेगार निवडणुका जिंकतात, दरवर्षी मोठमोठे घोटाळे उघडकीस येतात. सामान्य माणसाच्या हक्काची भाकरी गिळकृत करणारी मंडळी या देशाचे मारेकरी आहेत. ‘सत्यमेव जयते’ हे ब्रीदवाक्य आपल्या देशाची शान आहे. परंतु अशा दृष्ट प्रवृत्तीमुळे देश शोकग्रस्त होतो. कधीकधी देशासाठी फासावर चढणारे तरुण अवघ्या चौदाव्या वर्षी शरीरावर गोळी स्विकारणारे शिरीषकुमार सारखे तरुण पाहिले तर आजच्या या तरुण पिढीकडे हस्तांतरित करण्यात आलेल्या स्वातंत्र्याचा अर्थ त्यांना कधी कळेल का? असा प्रश्न पडतो.

स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवात आपल्याला एक गोष्ट मान्यच करावी लागेल की, भारतीय स्वातंत्र्याने आपल्याला खूप काही दिले आहे. परंतु जो असमाधानाचा, असंतोषाचा सूर निघत आहे. त्याला आपणच जबाबदार आहोत. आपली आर्थिक, सांस्कृतिक औद्योगिक प्रगती झाली पण मूल्यांचा ऱ्हास होत गेला. म्हणूनच एकीकडे आपण वैज्ञानिक प्रगतीच्या मार्गाने झपाट्याने परिवर्तन करीत आहोत. परंतु त्याच वेळी दुसऱ्या बाजुने वेगाने वाढणाऱ्या भौतिक व अभौतिक समस्यांच्या दृष्ट विळख्यात आपण अडकल्याने स्वातंत्र्याचा श्वास गुदमरतोय... अशी अवस्था झाली आहे, म्हणूनच स्वातंत्र्याच्या या अमृत महोत्सवी वर्षानिमित्त देशातील जनतेला एवढेच आव्हान करता येईल....

“शिरावर ज्याच्या हिमालयाचा ताज आहे
प्रत्येक भारतीयाच्या हृदयावर ज्याचे साज आहे
पूर्ण विश्वात ज्या राष्ट्राचा आवाज आहे
अभिमानाने सांगते भारत माझा देश महान आहे”

आपल्या भारत देशाची जगात ओळख भौगोलिक दृष्ट्या संपन्न देश, सुसंस्कृत देश अशी आहे. आपला भारत देश सार्वभौम, समाजवादी, धर्मनिरपेक्ष, लोकशाही गणराज्य, गणसज्य असल्याचा आपल्याला अभिमान आहे तसेच भारताने जगाला दिलेली अमूल्य देणगी म्हणजे लोक शाही शासनव्यवस्था व भारतीय सविधान होय.

आपल्या भारत देशाने कृषी, औदयोगिकीकरण, उद्योग, क्रीडा, व्यापार, दळणवळण, शिक्षण, आरोग्य, संरक्षण, संशोधन, ज्ञान, विज्ञान इत्यादी क्षेत्रात अभूतपूर्व वाटचाल केली आहे. सर्वच क्षेत्रांत भारत देश प्रगती पथावर आहे. भारतीय स्वातंत्याच्या अमृत महोत्सवी वर्षानिमित्त भारत सरकारने अनेक उपक्रम हाती घेतले आहेत आपल्या देशाच्या गौरवासाठी, राष्ट्रध्वजाच्या सन्मानासाठी जनजागृतीसाठी दिनांक १३ ऑगस्ट २०२२ ते १५ ऑगस्ट २०२२ या कालावधीमध्ये 'घर घर तिरंगा' अभियान राबविले गेले.

चला तर ज्या देशाला वैभव संपन्न इतिहास आहे, नाविण्यपूर्ण भूगोल आहे, नीति शास्त्र आहे, धर्मशास्त्र आहे, जी भूमी संत, पंडित व शुरवीराची आहे, जी भूमी भक्ती, निष्ठा, त्याग, श्रध्दा, आदर अशा कितीतरी कीर्तीच शिखर आहे. अशा या पुनत व मंगल भूमीला म्हणजेच, आपल्या भारत देशाला सर्वांना एकत्र येऊन, एकजुटीने काम करून जगात सामर्थ्यशाली देश बनवूया. चला हा स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव मोठ्या उत्साहात आणि आनंदाने साजरा करूया, या निमित्ताने मातृभूमीच्या स्वातंत्र्यासाठी बलिदान देणाऱ्या देशाच्या सर्व शूर, स्वातंत्र्य सैनिकांना आणि नेत्यांना नमन करुया.

''स्वातंत्र्याच्या जल्लोषाचा
महिमा हा आगळा
अमृत महोत्सवी वर्षात
साजरा करू उन्नतीचा सोहळा
स्वातंत्र्याचे जतन कराया,
त्यागाचा मार्ग धरू वेगळा !!''

जय हिन्द ! जय भारत !

****

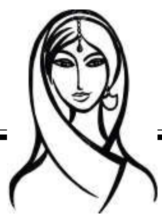

स्त्री म्हणून माझी जडणघडण...

गायत्री प्रकाश आंबेकर
बी.एस.सी. भाग २ (संगणकशास्त्र)

"स्त्री जन्मा तुझी कहाणी
ह्रदयी पान्हा नयनी पाणी"

स्त्रीची अनेक रूपे आहेत. पूर्ण विश्वाला व्यापून राहिलेली स्त्री अध्यात्माने स्त्रीला दिलेले अनन्य साधारण महत्त्व. स्त्री म्हणजे ईश्वर व आत्मा यांचे मिलन विश्वनिमिती हे सर्व असूनसुद्धा स्त्री अबला ! पण आज स्त्रीच्या बाबतीत मागे वळून पाहिले तर तिची शोकांतिका समोर येते. महाभारताच्या काळापासून आजपर्यंत स्त्रीचा स्वार्थासाठी वापर केला गेला. तिच्याकडून प्रचंड अपेक्षा केल्या गेल्या. जन्माला आल्यापासून आतापर्यंत अपेक्षा पूर्ण करता करता ती आपले अस्तित्वच विसरून गेली. मुलगी म्हणुन आई वडील यांची अपेक्षा पत्नी म्हणुन पती समाज कुटुंबातील सदस्याची अपेक्षा, आई झाली की मुलाच्या अपेक्षा हे सर्व करताना स्वतःच्या अस्तित्वाचा विचार तिने कधी केला? आपल्या पतीसाठी डोळ्यावर पट्टी बाधून गांधारीने पत्नीत्व धर्म निभावला उर्मिलेचे आयुष्य लक्ष्मणाच्या प्रतिक्षेत संपले अशा आज अनेक स्त्रिया आहेत ज्या अनिच्छेने जगतात. इतकेच नव्हे तर स्त्री सहनशील आहे. म्हणुन अनेकांचे संसार शाबुत आहेत. नाही तर पाश्चात्य पद्धतीने सकाळी लग्न तर सध्याकाळी घटस्फोट झाला असता पण आज गरज आहे स्त्री जागृतीची, डोळसपणे जगण्याची, आपले अस्तित्व शोधण्याची. प्रथम स्त्रीने आपल्या स्त्रीत्वाचा अभिमान बाळगला पाहिजे. मुलगी जन्माला येण्यापासून रोखु नये. यामुळे समाज संतुलन राहीलच. स्त्रीला समाजात वावरणे सहज व सुरक्षित होईल.

प्रचलित समाजाने स्त्रीला शिक्षणापासून वंचित ठेवले पण सावित्रीबाई फुले यांच्या कर्तृत्वाने शिक्षणाची दारे खुली झाली. समाजात प्रत्येक क्षेत्रात स्वतःला पुर्णपणे झोकून देणाऱ्या स्त्रीची प्रगती दिवसेंदिवस गतिमान होऊन देशाच्या प्रमुख पदावर स्त्री विराजमान झाली. निसर्गाने अबला बनविलेल्या स्त्रीने आपली शेतीपासुन अवकाशापर्यंत प्रगती केली. स्त्री ही पुरुषाच्या बरोबरीने समाजात वावरते आहे पण, स्त्री खऱ्या अर्थाने मुक्त झाली का? स्त्रीने आज जागे व्हावे व प्रचलीत कर्मठ समाजबंधने झुगारून आपल्या स्त्रीमुक्तीचा झंझावात सुरू करावा.

स्त्री मुक्ती म्हणजे काय? हे प्रथम जाणावे. पँट शर्ट घालून अवेळी घराबाहेर पडणे किंवा घरी उशिरा येणे म्हणजे स्त्रीमुक्ती नव्हे. शिक्षणाच्या नावाखाली गैरमार्गाने जाणे, आधुनिकतेच्या नावाखाली जुन्या वयस्कर व्यक्तीचा अपमान करून कुटुंब स्वास्थ, प्रेम बिघडून पार्टी सभा करणे म्हणजे स्त्रीमुक्ती नव्हे, स्त्री मुक्ती म्हणजे नवीन विचार आदर्श जोपासुन पुढे जाणे शिक्षणाबरोबर विनय संस्कार व संस्कृती यांची जोपासना करून अंधश्रध्दा झुगारून नवीन विचार स्विकारणे म्हणजे स्त्री मुक्ती. समाजात स्त्रियांच्या आत्महत्येचे प्रमाण वाढत चालले आहे ही बाब गंभीर नाही का? समस्यावर उपाययोजना करून त्यातून बाहेर पडण्याचे प्रयत्न केले पाहिजेत यासाठी समाज व आई-वडील यांचे सहकार्य मोलाचे ठरते. आजची स्त्री सक्षम बनली पाहिजे. शिक्षणाबरोबर नवीन विचारधारा घेवून स्त्रीने मनाने व शरीराने सदृढ होणे आवश्यक आहे कारण आजच्या

स्त्रीला वाचविण्यासाठी कोणताही कृष्ण येणार नाही कारण हे राज्य आहे अधर्माचे. आज रिंकू पाटीलची पुनरावृत्ती होता कामा नये यासाठी गरज आहे. शिक्षणाची, विज्ञानाची, तंत्रज्ञानाची कास धरूर उत्तरोत्तर प्रगती करणे गरजेचे आहे नाहीतर पुन्हा रावणाचे राज्य होईल तिथे असेल फक्त पैसा सत्तेसाठी व्यभिचार अत्याचार शोषणा या सर्वात भरडली जाईल.

आज स्त्री सक्षम बनली पाहिजे, आज आदर्श पिढी घडवायची असेल तर त्यासाठी स्वतःपासून सुरुवात करा. समाजात जे स्वतःला ज्ञानी शिक्षित समजतात. हे लोक ज्ञानाचा उपयोग पैशासाठी करतात व जुने स्विकारतात. मुळात मुलीला जन्माला घालू इच्छित नाहीत आणि जन्माला घातलेच तर तिला दुय्यम स्थान दिले जाते. परिणाम स्वरूप मुलगा भविष्यात आई–वडीलांचे प्राण घेण्यास मागे पुढे पाहत नाही, तेव्हा मुलाना दोष देऊ नका. कारण,

मुल म्हणजे मातीचा गोळा
आकार दयावा तशी मुर्ती घडते,

आज स्त्रीवर फार मोठी जबाबदारी आहे. उद्याचा आदर्श समाज घडवून समाजाचा ऱ्हास थांबविणे तिच्या हाती आहे. जिच्या हाती पाळण्याची दोरी ती जगाची उध्दारी. एडस सारख्या भयावह रोगाने आज थैमान घातले आहे. मुलीनी डोळसपणे समाजाकडे व जीवनाकडे पाहावे. खोट्या सुखाच्या कल्पनेत रममान होण्यापेक्षा वास्तवाचे भान ठेवून यशस्वी जगावे. लग्नाच्या वेळी पत्रिका घराणे संबंध पाहण्यापेक्षा मुलाचे कर्तृत्व, नितीमत्ता, वैदयकीय तपासणी यावर भर दयावा आंधळेपनाने प्रेम न करता डोळसपणे जीवन सवंगडी शोधावा तरच जीवन यशस्वी होईल म्हणून मी असे म्हणेन

'नारी नारी मत कहो,
नारी एक नर की शान
जिससे पैदा हुए है राम,
कृष्ण, हनुमान''

बाबासाहेबांनी हे ओळखून स्त्रियाचे कौटुंबिक आणि व्यक्तीगत जीवन सर्वांगाने स्वतंत्र केले. त्याच बरोबर समाज पातळीवरही तिच्या प्रश्नाची तितक्याच गांभीर्याने सोडवणूक केली. स्त्री म्हणून जिथे तिथे तिचे शोषण होते. ते सर्व कालबाहय नियम, कायदे, प्रथा, परंपरा याना मुठमाती देण्याचे बळ महिलाच्या अंगी येण्या साठी जे जे करता येईल ते त्यांनी केले. भारतीय व्यवस्थेत तिचे स्थान अतिशय तळाशी होते. शुद्र–अतिशुद्र अशी तिची अवस्था होती म्हणुन तिच्या शोषणाच्या संधीही अधिक होत्या. तिच्या कामाला श्रमालाही मुल्य दिले जात नव्हते यामुळे कामाच्या ठिकाणीही तिचे शोषण होत असे. तिला दुय्यम वागणूक दिली जात असे बाबासाहेबानी या सगळ्याच क्षेत्रात महिलाना न्याय मिळवून दिला.

बाबासाहेबांनी खानीतील महिला कामगारांच्या प्रश्नाची सोडवणूक केली. त्यांच्याच प्रयत्नांमुळे ब्रिटीश सरकारमध्ये बाबासाहेब मजूर मंत्री असतांना स्त्री–पुरुषाना समान वेतन मिळण्याचा कायदा केला. काम करणाऱ्या महिलांना प्रसुतीपूर्व काळात ठराविक विश्रांती आणि सेवा मिळाली पाहिजे यासाठी कायदे केले.

प्रसुतीची रजा मंजुर करण्याचाही कायदा केला. बाबासाहेबांचा प्रज्ञा, शील आणि करुणा या तत्त्वज्ञानावर असिम प्रेम होते. नीती आणि चारित्र्य हे केवळ स्त्रियांचा अंलकार आहेत असे भारतीय समाजात मानले जात होते पण बाबासाहेबानी नीती आणि चारीत्र्य हे अलंकार पुरुषानाही आवश्यक आहेत असे ठामपणे सांगितले. केवळ प्रज्ञा असुन चालत नाही प्रज्ञेबरोबरच शिल आणि करुणा स्त्री पुरुषाच्या अंगी नसतील तर माणूस माणूस राहत नाही आपण नागरिकरणाची प्रक्रिया उत्तमपणे राबवली नाही व यामुळे घटनात्मक मुल्यापेक्षा आपली जात आणि धर्माच्या परंपरागत प्रथाच्या जोखडात आपण बांधले गेलो आहोत.

'नीतीमान आणि चारित्र्यसंपन्न नागरिक आपण घडवू शकलो नाहीत त्यातुनच स्त्रीला उपभोग्य वस्तू समजुन तिच्या शरीराचे लचके तोडण्याची मानसिकता वाढीस लागली आहे. सार्वजनिक जीवनात नीतीभ्रष्ट चारीत्र्यहीन व्यक्तीना महत्व, प्रतिष्ठा प्राप्त होत आहे म्हणून हैदराबाद मध्ये पशुवैदयकीय महिला अधिकाऱ्यावर अमानुषपणे बलात्कार करण्याची घटना असे प्रकार थांबले पाहिजेत. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे भारतीय स्त्रियांच्या आर्थिक सामाजिक राजकीय सांस्कृतिक शैक्षिणक अशा विविध अंगांनी सक्षमीकरण करण्याचा कार्यातील अग्रणी महामानव आहेत. एवढेच न्हे तर स्त्री मुक्तीचे तेच खरे प्रणेते आहेत. असे म्हटले तर वावगे ठरणार नाही.

अशाप्रकारे स्त्रीच जीवन असतं स्त्रीच्या जीवनात खुप अडचणी असतात. स्त्रीच्या जीवनाची जडणघडण खुप खडतर प्रकारे होत असते.

✻ स्त्रीशिवाय जीवनातील सर्व सुखे व्यर्थ आहेत.

✻ स्त्री क्षणभर रागवते पण आयुष्यभर प्रेम करते.

✻ देवाकडे काही मागतांना प्रथम आईसाठी आयुष्य मागा तुमचे आयुष्य आपोआपच वाढेल.

✻ स्त्री सुशिक्षित असो किंवा अशिक्षित असो जेव्हा अपयशी होता तेव्हा तुमचा खरा मार्गदर्शक स्त्री असते.

✻ स्त्री तुझ्या चरणी वैकुंठ तुच माझा पांडुरंग स्त्री उच्चारानेच होईल सगळ्या वेदनांचा अंत.

✻ आपल्या नशिबात एकही दु:ख नसतं जर आपलं नशीब स्त्रीने लिहिलं असतं.

स्त्री जिवाश्मांची वसुंधरा तू, यौवनाची कामिनी तू,
हिमतीची वाघिनी तू, कुळाची स्वामिनी तू .....

✻✻✻

तक्रार नाही की थकवाही नाही, जबाबदारीसह घेते भरारी
नारीमध्ये शक्ती भारी, का समजता तिला बिचारी

✻✻✻✻

स्त्री म्हणजे कोमलता, कोलमतेत प्रचंड सामर्थ्य असते.
म्हणूनच खडक झिजतात, तर प्रवाह मात्र रुंदावतो

✻✻✻✻

पुरुष म्हणून माझी जडणघडण....

कु.वृंदावनी प्रविण पाटील
एम.एस.सी. भाग १ (रसायनशास्त्र)

पुरुष.... पुरुष म्हटले कि प्रथम आठवतात माझे बाबा....

ज्यांनी माझ्या व सर्व घरच्यानंच्या आयुष्यासाठी सर्वस्व पणाला लावलं. पुरुष म्हणून जगणे हे आपल्याला वाटते तेवढं सोपं नाही. पुरुषांच्या जीवनात घरातील सुख कमी पण बाहेरचे दुःख भरपूर असतात. आपण म्हणतो बाई माणूस घर चालवते पण ते घर चाललं पाहिजे, सर्व गरजा पूर्ण झाल्या पाहिजे कसली कमतरता यायला नको म्हणून पुरुष हा धडपड करत असतो. एक दिवस किंवा एक वर्ष सर्व गरजा सर्व सुविधा भेटाव्या म्हणूनच नाहीतर आपल्या जवळच्या व्यक्तीची आपल्या कुटुंबाला संपूर्ण जीवन आरामात गेले पाहीजे किंवा सर्व सुख भेटले पाहिजे म्हणून पुरुष का नेहमी धडपड करत असतो. आपण म्हणतो स्त्री शिवाय घर नाही. खरचं पण पुरुषाशिवाय स्त्री पुर्णपणे जवाबदारी पार नाही पाडू शकत. स्त्री आणि पुरुष हे दोघे एकमेकांच्या सहाय्याने पूर्णपणे सर्व जबाबदाऱ्या पूर्ण करतात. कारण आपण बघतो आजच्या डिजीटल दुनियेत स्त्रीया ह्या पुरुषांपेक्षा एक पाऊल पुढे आहेत पण तरीही स्त्री पुरुष हे समान भूमिकेत येतात. कारण स्त्री आणि पुरुष दोघांना पण समान हक्क देण्यात आलेले आहे. पण पुरुषांच्या जीवनात फक्त घर सांभाळणे इतके मात्र कर्तव्य नसते. पुरुष हा सकाळी उठल्यापासून ते झोपेपर्यंत धडपड करत असतो.

पुरुषाची एक अशी प्रतिमा मी माझ्या बाबांमध्ये पाहिली आहे. मी लहानपणा पासून बाबांच्या सहवासात जास्त होतो. ते पारमार्थिक आहेत. एक सुंदर व्यक्तीमत असलेले नितीवंत नेते सुद्धा आहेत. मी त्यांच्या सहवासात राहून परमार्थिक गुणांच आकलन करत वाढत गेलो. त्यांनी जीवाचे रान करून आम्हा तीन भावांना कुठल्याही गोष्टीची कमरतात न भासू देता मोठ केले. आम्ही मोठे होत असतांना त्यांनी आमच्यावर संस्कार, परमार्थिक गोष्टी, गुणांचा संस्कार टाकत सर्व जवाबदाऱ्या पूर्णपणे व प्रामाणिकपणे पार पाडल्या. मी हे बघुन शिकत गेलो व वयाच्या १८ व्या वर्षी मला जवाबदारी कर्तव्य काय असते ते बहुतेक कळायला लागले. जाबाबदारीकडे माझे पहिले पाउल म्हणून मी एक व्यवसाय सुरू करण्याचे ठरवले. तेव्हा मी शिक्षण घेत असताना सुद्धा व्यवसाय करायचे ठरवले व मी ते बाबांच्या मार्गदर्शनाने पारही पाडले. यशस्वीरित्या पार पाडून जवाबदारी व प्रत्येक कर्तव्याकडे श्री गणेश करून जीवनात एक जवाबदार मुलगा, कर्तापुरुष म्हणून पाऊल उचलण्यास सुरुवात केली. पुढे मी म्हणजे वयाच्या २० व्या वर्षी पारमार्थिक वारकरी झालो. २० व्या वर्षी व मी शिक्षण घेत असताना बरेचशे व्यवसाय सुरुवात केले . खूप अडचणी येऊ लागल्या पण बाबांना बघुन नेहमी प्रेरीत राहून मी खचून न जाता अखंड प्रयत्न करत सर्व काही करत पाऊल पुढे टाकत होतो. या सर्वात बाबा तर सोबत होतेच पण प्रेरणास्त्रोत म्हणून आपला सर्वांचा जाणता राजा शिवछत्रपती शिवाजी महाराज अखंड

प्रेरणा स्त्रोत म्हणून त्याचा आदर्श नेहमी समोर घेऊन अनेक अडचणीना सामोरे जात पुढे चालत गेलो. पुढे चालत असताना कधी आर्थिक तर कधी मानासिक तर कधी शारीरिक अडचणी येत असतात पण तरीही माझी ही जडणघडण अशीच अखंड चालू आहे. पुरुष म्हणून मी फक्त कुटुंब किंवा नातेवाईक इतक्यातच जवाबदारी म्हणून नाही तर समाजिकदृष्ट्या पण माझ्या बऱ्याच जबाबदाऱ्या आहेत.

माझे स्वप्न तर खूप मोठे होते पण घरची आर्थिक स्थिती खूप डगमगली. मी माझ्या स्वप्नांना काही क्षण विश्रांती देऊन म्हणा किंवा त्या स्वप्नांचा त्याग केला असे म्हटले तरी चालेल. तसा मी घरचा सर्वात लहान पण मोठ्या भावांना कष्ट करत बघत एक मनाला चाहूल लागली की आपणही आपल्या जबाबदाऱ्या कर्तव्यपार पाडायचला हवे. असे हे सर्व संस्कार घडले ते फक्त बाबांमुळेच.

तहान...

कु. वैष्णवी संतोष घोंगटे
बी.एस.सी. भाग ३ (जीवशास्त्र)

प्रिय मित्रांनो,

गर्मी आणि ऊन दिवसेंदिवस खूप वाढत चालले आहे, वाढत्या उन्हामुळे अंगाची लाही लाही होत असल्याने फक्त माणसेच हवालदील होत नसून त्यांचा फटका पक्षांनाही बसत आहे. प्रत्येक वर्षी हजारो पक्षी वेळीच पाणी न मिळाल्यामुळे तहानने मृत्युमुखी पडत आहेत.

दरवर्षी एप्रिल महिन्यापासून उन्हाचा सटका वाढू लागला की पक्षी आजारी पडण्याचे प्रमाण वाढते. या वर्षी मात्र जास्त उन्हाचा झटका बसू लागल्याने शहरी भागातील पक्षांचे जीवनमान धोक्यात आल्याची भिती व्यक्त केली आहे.

म्हणून सर्वांना कळकळीची विनंती आहे की आपल्या भिंतीवर किंवा छतावर एक पाण्याचा भांड भरुन जरुर ठेवा जेणेकरुन पक्षी त्यांची तहान भागवू शकतील.

पक्षी दिशा दिशांना, फिरतील ते थव्यांनी
सुकतील कंठ त्यांचे, मग शोधतील पाणी ।।
सुकली तळी जलाची पाणी पिण्यास नाही
त्या सानुल्या जिवांची, होईल लाही लाही ।।
त्यांच्या जीवाकरिता, इतकी करावी सेवा
वाटीत एवढेसे, पाणी भरुन ठेवा ।।

****

डायरी सोबत व्यक्त होतांना...

कु. पल्लवी खिरळकर
बी.एस.सी. भाग ३ (जीवशास्त्र)

अगदी साध असं कारण आहे मीच माझ्या आयुष्यात येण्यामागे. शाळेत असतांना आमच्या सरांनी एकदा आम्हाला डायरी लिहिण्याबद्दल सांगितलं होतं, का लिहायची ? फायदे काय ? आणि बरच काही. आपण कसे होतो ?, काय काय केलं ? या सगळ्या गमती जमतीचे पुरावे आणि ते ही स्वत:च्या शब्दात नि अक्षरात वाचतांना, आठवतांना वेगळीच मजा असते आणि चेहऱ्यावर एक समाधानही तिच्यासोबत स्वत:ला व्यक्त करतानाचा प्रवास हा खूप छान आहे. अगदी बारीक सारीक लिहिण्यापासून ते नेमक लिहिण्यापर्यंतचा प्रवास आणि या प्रवासात स्वतःमध्ये होणारे बदल स्विकारायला ही डायरी कायम साथ देते.

मी लिहायला लागले तेव्हापासून आतापर्यंत मला एक गोष्ट कायम जाणवली ती म्हणजे माणसाच्या भावनिक प्रगतीमध्ये त्याच्या लेखनीचा खूप मोठा वाटा असतो. मनातले चांगले वाईट, हवे नको ते सगळे विचार लेखणीत मोकळे झाले ना, की विचारशक्तीला अजून स्वातंत्र्य मिळतं. व्यक्त होण्याचं, स्वत:ला समजून घेण्याचं आणि महत्वाची गोष्ट म्हणजे या सगळया प्रवासात तुम्ही असे आहात, असं म्हणणार कोणीच नसतं कारण ती कायम तुम्हाला हवं तसं व्यथा होऊ देते, तुम्हाला पाहिजे तेव्हा. बऱ्याच वेळा असं होत की आपण मनातल्या गोष्टी कोणाला सांगू शकत नाही. अगदी आपल्या जवळच्या व्यक्तीलाही, तेव्हा मन मोकळं करायला डायरी खूप मदत करते आणि एकदा का मनातले सगळे विचार पानावर उतरले की मनाला मोकळ झाल्यासारखं वाटतं. सतत सुरू असणारे विचार, मनातला गोधळ शांत होतो.

काही नकारात्मक विचार असतात ते थांबतात, त्यामुळेच मनातली नकारात्मकता थांबवायला, एक नवी सकारात्मकता आत्मसात करायला डायरी खूप मदत करते. आपल्या वैचारिक प्रगतीच्या प्रवासात डायरीचा खूप मोलाचा वाटा असतो. डायरी लिहिणं, तिच्यासोबत गप्पा मारणं म्हणजे आपण आपलं विश्व आपल्याला हवं तसं रेखाटन असतं. कोणत वळण कधी घ्यायचं, का घ्यायचं, कसं घ्यायचं हे ठरवणारं इथे आपण फक्त स्वत: असतो.

****

आठवणीतील प्रा. बोरले सर....

प्रा.डॉ. आर. टी. परिहार
(रसायनशास्त्र विभाग)

शुक्रवार दि. ३१/३/२०२३ चा दिवस उजाडला. मनामध्ये विचारांचे थैमान नाचू लागले. आज होणारा प्रसंग खरा की खोटा असे स्वप्न आपण पहात आहोत असे वाटावे. पण सत्यात घडणारी गोष्ट तुमच्या मनाचा काडी मात्राचाही विचार करत नाही. अखेर माजी प्राचार्य, विभागप्रमुख वनस्पतीशास्त्र प्रा. एस.व्ही. बोरले सर, विद्यार्थी असो व कोणताही कर्मचारी असो सर्वांच्या मनावर आपुलकीचा ठसा उमटवणारे; त्यांच्या निरोप समारंभाचे आयोजन करण्यात आले होते. मी चिखली येथील अनुराधा अभियांत्रिकी महाविद्यालयात विद्यापीठाच्या परीक्षेसाठी सहकेंद्राधिकारी म्हणून नियुक्त झालेली होती. त्यामुळे पूर्वतयारी संदर्भात काही माहिती नव्हती. तरीही सरांचा निरोप समारंभाला जाण्याची मनात प्रबळ इच्छा होती. परीक्षेचे कामकाज संपवून निरोप समारंभ कार्यक्रमास फार उशीरा हजेरी लावली. अनेक विद्यार्थीनींनी बोरले सराबद्दल मनोगत व्यक्त केले. प्रत्येक मनोगतातून असे जाणवत होते की हे आमचे आवडते, सर्वांना प्रेमाने समजावून घेणारे वेळप्रसंगी कडक वागून विद्यार्थ्यांचे सर्व कामे वेळेच्या आत करुन घेत. सरांनी फळ्यावर काढलेल्या आकृत्या अतिशय रेखीव व सुंदर असत पण त्या बिनचूक आणि पुस्तकांपेक्षा सोप्या वाटत. त्यांनी काढलेल्या आकृत्या असे वाटते की ते हुबेहुब चित्र असल्याचे वाटे असा हा चित्र कलाकार आपल्या कलाकुसरीने विद्यार्थ्यांवर व आपल्या विषयावर प्रभुत्व निर्माण केले.

महाविद्यालयाच्या जडणघडणीमध्ये प्रा. बोरले सरांचा फार मोलाचा वाटा आहे. महाविद्यालय बाल्यावस्थेत असतांना त्यांचे आजोबा महाविद्यालयाचे प्रथम प्राचार्य श्री.स्व.रा. बोरले त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली तयार झालेले श्री संजय बोरले सर यांनी नेहमी आपल्या महाविद्यालयाचा प्रगतीचा ध्यास ठेवून कार्य केले. प्राचार्य पदाचा कार्यभार सांभाळत असतांना त्यांना जवळीक साधणाऱ्या, प्रयत्न करणाऱ्यांना सुध्दा आपले कार्य करण्यास भाग पाडत त्यात कधीही कुचराई केली नाही व करु ही दिली नाही.

महाविद्यालयाच्या अनुदाना संदर्भात सर कार्यतत्पर असत. एकदा बुलडाणा येथे एक अत्यंत महत्त्वाची फाईल द्यायची होती. बस अथवा इतर कोणतीही व्यवस्था नसतांना त्यांनी आपली मोटरसायकल वर भर अंधारात व भर पावसात बुलडाणा येथे फाईल पोहचवली. त्या प्रसंगाचे वर्णन ऐकून तर अंगावरती शहारे येतात. बुलडाण्याच्या घाटातील भर पावसातला, अंधारातला मोटरसायकलवरील प्रवास काय अवस्था असेल ? तरीही आपल्या महाविद्यालयाचे काम होत आहे यात त्यांना आनंद होता. असे कार्य फक्त ध्येय वेड लोकच करु शकतात सलाम तुमच्या कार्याला.

महाविद्यालयात सर्वांना सहज उपलब्ध होणारी व्यक्ती म्हणजे श्री. बोरले सर. कोणाला कोणतीही

समस्या असो सर्वात प्रथम आठवण येते ती बोरले सरांची. समस्या कोणतीही असो एखादी कौटुंबिक अथवा वैयक्तिक समस्यावर हमखास रामबाण म्हणजे उपाय बोरले सर. आपल्या अनुभवातून तार्किक विचारातूनच प्रत्येकाचेच समाधान करणारे. आजकाल आपण एकमेकांशी बोलणे कठीण/दुर्लभ झाले आहे. तेथे आपल्या मनातील कप्पा मोकळे करण्यासाठी हक्काचे ठिकाण म्हणजे बोरले सर. हे सगळ्यांना जमत नाही. त्यांनी ते आपल्या कर्तव्यातून लोकांच्या मनात विश्वास निर्माण केला.

काही अडचण आली की पपहिले बोरले सरांची आठवण येते. आपली नेमकी समस्या काय कधी कधी आपल्याला कळत नसे पण सर त्यांच्या चाणाक्ष्य बुध्दीने ओळखून सांगत तर 'ही' तुमची समस्या आहे आणि 'हे' त्यांचे उत्तर आहे. ते सुध्दा सर्व बाजुंनी विचार करुन. कधीही महाविद्यालय अथवा इतर कोणाचेही नुकसान होणार नाही याचा विचार करुन योग्य ती उपाय सांगत. खरचं असे लोक जन्माला यावे लागतात.

खरं तर बोरले सरांबद्दल लिहायला बसलो तर अनेक भावनांचा कल्लोळ मनात उठतो. अनेक प्रसंग आठवतात ते सगळे लिहित बसले तर आचार्य पदवीचा एक चांगला प्रबंध होईल यात तिळमात्रही शंका नाही.

निरोप समारंभाचे शेवटचे क्षण जे काही बघितले. बोरले सरांबद्दल गौरीशंकर सेवा समिती सदस्य त्यात सचिव डॉ. पी.जी. मोहता, डॉ. अरविंद कोलते इतर मान्यवर गण. प्रत्येकाच्या कृतीतून विचारातून बोरले सरांनी केलेल्या कार्याची पावती मिळत होती.

आपल्या सोबत सहकारी म्हणून कार्य करणारे प्रा.डॉ.वाय.पी. पाटील यांचे प्रमोशन झाले त्यासाठी अगदी निर्मळ मनाने, पुढाकार घेऊन सहकार्य केली. नाही तर जगात आपण लोक पहातो अनुभवतो पण बोरले तर तसे नाही.

आपला तर निरोप समारंभाचा सत्कार होत असतांना आपल्याला सहकार्य करणाऱ्या व्यक्तींना सुध्दा बोरलेतर विसरले नाहीत. म्हणून त्यांनी डॉ. वाय.पी. पाटील, प्रयोगशाळा परिचर श्री. राजु डाबेराव यांना सुध्दा सहकार्य केल्याबद्दल सत्कार करणारे लोक फार वेगळेच असतात. यातूनच त्यांचा नेतृत्व गुणाचा सर्वांना गुण दिसून येतो. धन्य त्यांच्या मातापित्यांना व त्यांच्यावर संस्कार करणाऱ्या इतरांना सुध्दा.

निरोप समारंभाच्या दिवशी फक्त लोकांच्या भावना जाणवतात नंतर सर्व काही लोक विसरुन जातात. पण बोरले सरांच्या बाबतीत असे कधीही होणार नाही. कारण बोरले सरांनी प्रत्येकाच्या मनात आपला वेगळा ठसा निर्माण केलेला आहे. तो कोणीही कधीही विसरु शकणार नाही. अशा या अष्टपैलू व्यक्तीमत्त्वाला मानाचा मुजरा करुन आलेल्या भावना व शब्दांना विराम देतो.

सर, तुमचे पुढील आयुष्य सुखीसमाधानी जावो ही प्रार्थना.

*****

संग्रहित....

प्रा.कु. कल्याणी एस. जवरे
(गणित विभाग)

वाचना प्रेरणा

गंभीर, विनोदी रंगीबेरंगी फसव्या आकर्षक मुखपृष्ठांची,
गुंतागुंतीचं कथानक असलेली अगणित माणसं, वाचता
येतात भोवतालच्या गर्दीत, काही डोक्यावरुन जातात
तर काही डोक्यात पण म्हणून वाचन थांबवू नये.

– गुरु ठाकूर

दीपोत्सव

बाहेर आहे झगमगाट, उजळलाय सारा गाव
आतल्या अंधाराचं काय ? तिथे एक दिवा लाव
नेणीवेच्या दारावर, जाणीवेच्या पारावर
जिथे जिथे असेल वाव, तिथे एक दिवा लाव !

– गुरु ठाकूर

#it'sMEtime

Metime makes sure that only your best
version always shines through
your metime is the recharge for your soul!
Make sure you take it up regularly!

बदल एका दिवसात नक्कीच होत नाही
पण एक दिवस नक्की होतो.

अलक.... वृध्दाश्रम

शाळेतून घरी आलेला पार्थ धावतच आपल्या आजोबांना शोधत घरातल्या जास्त वेळ बंद असणाऱ्या खोलीकडे गेला.

अर्थवट उघड्या दारातून तिथे त्याला घुटमळतांना पाहून त्यांनी त्याला आवाज दिला. त्याने आजोबांना विचारलं, "आजोबा वृध्दाश्रम म्हणजे काय?"

त्यावर आजोबा म्हणाले, "इतरांच्या आयुष्याची ओझी वाहणारा स्वतःच जेव्हा इतरांसाठी ओझ बनतो, तेव्हा त्या ओझ्याला जिथं उतरवलं जात ते ठिकाण म्हणजे वृध्दाश्रम."

****

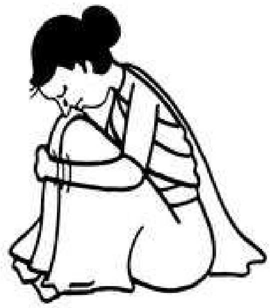

कॉलेज...

प्रा.कु. कल्याणी एस. जवरे
(गणित विभाग)

आठवणींचे अल्बम कधी कधी काढले जातात.
आयुष्याची पानं मनातल्या मनात उलटत राहतात.
नवीन चेहरे नेहमी शोधले जातात.
हरवलेले चेहरे मात्र लक्षात राहतात.
का जाणे ते सोनेरी क्षण सामोरे येतात?
का त्या कॉलेजमध्ये साठवलेल्या आठवणी भेटत राहतात?
का तो कॉलेजचा पहिला दिवस आठवणीत राहतो?
का तो कॉलेजचा शेवटचा दिवस आयुष्याचा भाग बनतो?
इथेच आपल्या स्वप्नांना पंख फुटतात
भरारी घ्यायला क्षितीजेही कमी पडतात
इथेच कोणीतरी वाटेवर अवचित भेटून जातो
आणि आयुष्यभराची स्वप्ने देऊन जातो.
का जाणे ते दिवस आपल्याला खुणाव राहतात
कारण ते परत कधीही येणारे नसतात
आठवणींचे अल्बम आताच मिटले जातील
कॉलेजच्या आठवणी मनात घर करुन राहतील.

***

फाटकी तुटकी...कविता माझी...

कु. मोहीनी जी. गारमोडे
बी.एस.सी. भाग ३ (CBZ)

कपड्यांची चिंधी जणु
धागा दोरा साथ सोडी
साधीच नाहीतर
फाटकी तुटकी कविता माझी...
अक्षर अक्षर शोधून
शब्द शब्द जोडूशन
जोडली ती कशी बशी
फाटकी तुटकी कविता माझी...
तुटके फुटके घेतले स्वप्न
साथीला निर्मळ भावना
लिहल्या विना रावना
फाटकी तुटकी कविता माझी...
जगासाठी वेडी खुळी मी
नुस्ता नाद भरला डोक्यात
असेल कदाचित वेडेपण
फाटकी तुटकी कविता माझी...
भावनांना आधार शब्दांचा
विचारांचा आधार ओळी
दडलेल्या अर्थांची
फाटकी तुटकी कविता माझी...

***

मैत्री....

प्रा. पूनम एम. इंगळे
(विभाग प्रमुख संगणकशास्त्र)

अनोळखी अनोळखी म्हणत असतानाचं
अचानक एकमेकांची सवय होवून जाणं
म्हणजे... मैत्री...
तुमच्या सारखी खूप खूप गुणी....
अन माझ्यासारखी थोड़ी थोड़ी खुळी
जशी कायम बहरलेली सदाफुली
म्हणजे... मैत्री...
हसवणाऱ्या, फसवणाऱ्या
तर कधी कंटाळवाण्या गप्पा
म्हणजे... मैत्री...
मनात निर्माण झालेला
तुमच्या आठवणीचा कप्पा
म्हणजे... मैत्री...
मनाने मनाशी गुंफलेली सुंदर वीण अन्
तुमच्याशी बोलताना विसर पडलेला शीण
म्हणजे... मैत्री...
अगदीच महागड सुंदर फुलझाड नसेलही
पण दुर्मिळ गवताच एक नाजुक पातं....
म्हणजे मैत्री
देवानेही हेवा करावा अन् प्रेमानेही लाजावं
असं पवित्र नातं
म्हणजे... मैत्री...
उतरत्या वयाच्या सांजवेळीही
ऐकु यावी अशी सुंदर तान
आणि आयुष्याच्या रुपेरी पुस्तकात
सुवर्णाक्षरांनी लिहावं असं पान
म्हणजे... मैत्री...
हसता हसता अलगद टीपाव
असं डोळ्यातलं पाणी....
अन् स्वप्नात वाटणाऱ्या
स्नेहबंध जपणाऱ्या पवित्र नात्याची
अशी ही कहाणी....
म्हणजे... मैत्री...
कुछ लम्हे गुजारे है,
मैंने भी अपने खास दोस्तो संग
लोग उन्हें वक्त कहते है और
हम उन्हे जिंदगी कहते है
सर्व मित्र व मैत्रीणींना समर्पित.....

काय करु या मनाचे...

कु. मोहीनी जी. गारमोडे
बी.एस.सी. भाग ३ (CBZ)

काय करु या मनाचे, वेड्या बावऱ्या मनाचे
जातो वाकड्या मार्गांनी, भुलवून रस्ते ते कामाचे
काय मरु या मनाचे......
कसं सांगु या मनाला
की स्वप्न आणि हकिकत ही फार वेगळी असते
जे आपल्याला आवडते
ते कधीच नशिबात नसते
फार दुर असते ती गाषष्ट
जी सतत डोळ्यांसमोर दिसते
उडवून टिंगल ते दैव आपल्यावर हस्ते
सांगुन कितीही ऐकत नाही कुणाचे
काय मरु या मनाचे......
करतो सार उलट
जेव्हा सांगते सुरळीत त्याला
सांगते सोड साऱ्या अपेक्षा लाग आता कामाला
राहून राहून जातेच ते पुन्हा त्या गावाला
आता शिकविनं त्याला
घडे ते ज्ञानाचे....
काय मरु या मनाचे......
थांबु नको आता
मन म्हणतं पुढे चाल
सोड सारा विचार
काय होईल उद्या
काय मरु या मनाचे......
जर ऐकशिल तु डोक्याच
तो करेल तु वाईट हाल
नको बघू वाट वेळेची
जातयं सालामागे साल
कधी कधी गुंतवून ठेवतो, कधी सोडवतो सवाल
तसं आहे बर गुणाचे
काय मरु या मनाचे......
मित्र तसा पक्का आहे माझा
वाईट वळणावर नेत नाही कधी
काय बरं काय वाईट
त्याला कळतं माझ्या आधी
म्हणत सुधर जरा नको राहू साधी
म्हणते मी आहे सोबत तुझ्या
नाही काम त्या धनाचे
काय मरु या मनाचे......

*****

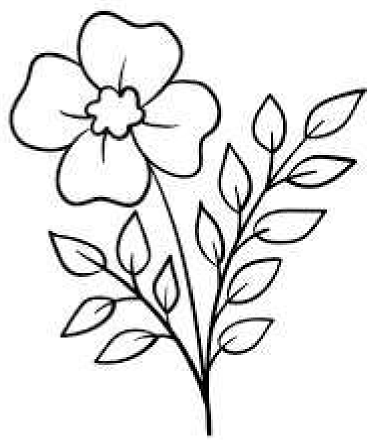

अडचण...

कु. मोहीनी जी. गारमोडे
बी.एस.सी. भाग ३ (CBZ)

नि:शब्द झाले मी
शब्द काही फुटेना
काय झालं कसं झालं, माझचं मला कळेना,
कसं सांगु कुणा सांगु
काय करु सुचेना....
Confused झाले मी
त्यातून निघण्याचा रस्ता कही दिसेना
हे चांगला का वाईट
समजलं नाही मला
पडायचं म्हणत ज्याच्यात,
नेमका तिथचं तोल गेला...
बाहेर निघण्याचा मार्ग
दिसेनासा झाला...
कशी बशी निघाली आता
पुन्हा जाणार नाही त्या गावाला...
Adviser असत कोणी
मार्ग असता निघाला
एकही नसती तेव्हा मी
साथ असती मला
बरं झाल देवा
मागे दिवस तो गेला
शांती सुखा सोबतच
असता वेळ वाया गेला....

जीवना....

कु. मोहीनी जी. गारमोडे
बी.एस.सी. भाग ३ (CBZ)

मला जरा आयुष्याशी बोलायचयं
त्याला काही विचारायच आहे ?
तो म्हणेल का ही जेव्हा
मी त्याला म्हणेन की
जिवना Let's we are friends ?
आयुष्य देईल का साथ माझी
सुखी होईल का बात माझी
जर भांडण झालं त्याच्याशी
तर तो बोलेल का पुन्हा माझ्याशी
जेव्हा मी त्याला म्हणेल की
जीवना Let's we are friends ?
मैत्री ही निरपेक्ष असते
बेभान होवून जगणारी असते
मैत्री तर मैत्री असते
ती गरीब किंवा रॉयल नसते
खरचं तो वागेल का माझ्या लॉयल
जेव्हा मी त्याला म्हणेल की
जीवना Let's we are friends ?
मी म्हणेल त्याला की
जिवना मला तुला भरभरुन जगायचं
मी पक्षी होवून तुझ्या आकाशात
मला उंच उडायचयं.....
मी मासा होवून तुमच्या समुद्रात
मला निखळ पोहायचं...
वारा होऊन प्रत्येक वेळी चालत राहायचं...
खरचं तु होशील ना सोबती माझा
जेव्हा मी म्हणेल की
जीवना Let's we are friends ?

आवडं...

कु. मोहीनी जी. गारमोडे
बी.एस.सी. भाग ३ (CBZ)

शाळेत टॉपर नसेल मी
पण मला शाळेत जायला आवडतं...
मला फळ्यावर लिहलेलं नसेल कळत कदाचित
तरी मला फळ्याकडे बघुन समजुन घ्यायला
आवडतं....
शालेय जीवनात जगता येत नसेल मला
पण त्याच्या आठवणी जपायला आवडतं....
नसली मी जुनी मैत्रीण कोणाची
तरी मला त्यांच्यात मिसळायला आवडतं...
जुनी पुस्तक, जुन्या वह्या, जुने दर
या सर्वांना मला पुन्हा-पुन्हा उघडायला आवडतं...
नवीन कॉलेज तर छानच आहे
तरी सुध्दा जुन्या शाळेकडे मला वळायला
आवडतं...
एवढचं तर जग आहे माझं, तेही कधी-कधी वाटतं
माझं नाही....
म्हणून मला स्वप्नाच्या जगात जगायला आवडतं
कुठ जात नाही ना मी कुठ येत ही नाही
म्हणून मला कवितेत विचारांच्या दुनियेत वावरायला
आवडतं...
कुणासाठी स्पेशल नाही ना...मी
म्हणून स्वत:ला स्वत:साठी स्पेशल बनवुन घ्यायला
मला आवडतं.....
आयुष्याच गाणं फार कमी नशिबवंतांना कळत
दैनंदिन जिवनात एक-एक ओळींचा अर्थ आयुष्य
सांगत असतं
मला त्या गाण्याला सुरांवर म्हणायला आवडतं....
थोडा वेळ निवांत बसून माझं ऐकणार
किंवा त्यांच सांगणार कुणी नाही
म्हणून मला निसर्गाशी गप्पा, गोष्टी आणि भांडायला
आवडतं....
आध्यात्म किती किती शांती समाधानी, आनंदी देती
मनाला
म्हणून मला स्वत:ला आध्यात्मात गुंतवून घ्यायला
आवडतं...
कविता माझ्या मनातल्या वादळांता
शब्दांचा आधार देतात
म्हणून मला कविता, विचार, लेख लिहायला
आवडतं....

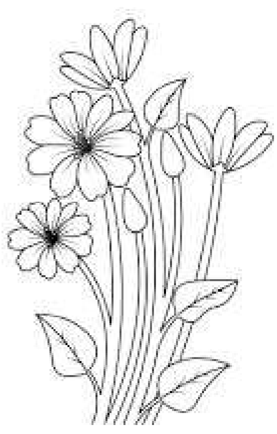

नाते मैत्रीचे...

कु. धनश्री एस. नारखेडे
बी.एस.सी. भाग ३ (CBZ)

प्रेमळ असतं जिव्हाळ्याच असतं
तापत्या उन्हात सावलीही बनतं
मित्रांसाठी अवघ्या जगाशी लढतं
असतं तर मैत्रीचं नातं असतं...

अंधारातून हात धरुन
उजेडाकडे ओढत नेतं
प्रत्येक स्मितामागचे आसू ही ओळखून घेतं
घास आपल्या घासातला सहज वाटून खातं
जगण्यातली मज्जा काय तेही शिकवून जातं.

दिवसेंदिवस गोडवा मैत्रीचा वाढतच जातो
कळतही नाही कधी एक अनोळखी जिवातला जीव घेतो.
एक हाक या मैत्रीची चेहऱ्यावर आनंद देऊन जाते
असेच काहीसे असते मैत्रीचे नाते...

जसा जसा वेळ जातो मित्र आपले दुरावत जातात
पण जे असतात खरे ते एका हाकेवर धाऊन येतात
एकच नातं असं जे आपण आपल्या मनानुसार बनवलं

या मैत्रीच्या धाग्यांमध्ये गुंतून आपण स्वच्छंद होतो.
मोलाचे हे मित्र आणि मोलाची ही मैत्री
असता सोबत आपल्या आनंदाची आहे खात्री...

****

स्वातंत्र्याची ७५ वर्ष आठवण स्वातंत्र्यविरांची...

कु. मोहीनी जी. गारमोडे
बी.एस.सी. भाग ३ (CBZ)

आज मन भरुन आलं
ओलांडले की पंच्याहत्तर साल
जी लढाई लढलो काल
सांडल ज्यांनी रक्त लाल
झाले ज्यांचे अतिशय हाल
देशासाठी ज्यांनी दिले बलिदान
स्वातंत्र्य होता मोठा सवाल
ठेवा जरा त्यांचे खयाल
लढले ते निस्वार्थपणे
स्वातंत्र्य होता ज्यांचा ध्यास
म्हणती दुसरी इच्छा त्यांची
नव्हती मनी दुसरी आस
त्यांनी देशासाठी सोडला श्वास
आठवुन त्यांच्या पराक्रमाला
करुया साजरा उत्सव आज
आठवून त्यांची निष्ठा
धरुया एकमेकांचा हात
सोडुनिया मार्ग दुर्गनांचे
सुयशाची धरु वाट
मग दिसेल या भारताला
प्रगतीची ती उज्वल पहाट

****

पंढरीची वारी....

कु. मोहीनी जी. गारमोडे
बी.एस.सी. भाग ३ (CBZ)

विठ्ठला कसा आहेस रे, युगे अठ्ठावीस उभा तू
सर्वांचा आधार रे, स्वतःच निराधार तू
सावळं हे रुप तुझं भुरळ पाडत मनाला
कसा रे देवा तू सांभाळतो या जगाला
ज्याने ज्याने दिली हाक तिथं तू धावला
प्रत्येक त्या वारकऱ्यात देवा तू धावला..।।१।।
ओठा मुखात असती ओव्या आणि अभंग
दुमदुमते गजर नामाचा वाजे टाळ मृदंग
आयुष्यभर असो तुझ्या नामाचा रे छंद
श्वासापर्यंत शेवटच्या मिळो वारीचा आनंद ।।२।।
स्फूर्ती शिरते अंगात शक्ती पायात दावली
व्यायाम जणु माझा तुझी फुगडी पाऊली
घाल मायेची फुंकर कर पदराची साउली
बाप माझा तू तुच माझी विठाई माऊली ।।३।।
पंढरीत सुवास तो अबिर बुक्याचा
गजर जिथे सुखाचा विठ्ठल नामाचा
मनोमनी जागे भाव हा भक्तीचा
वारी तुझी जणु सोहळा आनंदाचा ।।४।।

***

सुविचार, विनोद..

कु. नंदीनी एस. वारुळे
बी.एस.सी. भाग ३ (CBZ)

सुविचार

अडचणी आयुष्यात नाही तर मनात असतात
ज्या दिवशी मनावर विजय मिळवाल
त्या दिवशी आपोआप मार्ग निघेल.

**

माणसाला आयुष्यात सर्व काही भेटतं
परंतु तो जे शोधतो ते कधीच भेटत नसतं
ते शोधण्यातच त्याचे पूर्ण आयुष्य संपत
ते म्हणजे समाधान

**

विनोद

पूर्ण आयुष्यात कधी मान खाली नव्हती घातली
पण मग आयुष्यात एक मोबाईल आला, अन सगळं बदलून गेलं.

**

सगळेच लोक मनाने खराब नसतात,
काही लोकं डोक्याने पण असतात.

****

दिल के अल्फाज....

Pradnya A. Chopade
B.Sc. III (CBZ)

जब भी खुद को अकेला पाती हूँ
अकेले मे पापा को याद कर लेती हुँ
चाहे आज मेरे पापा मेरे पास नही
फिर भी उनके आशिर्वाद पा लेती हुँ ।

मेरी लंबी उम्र के लिए
हमेशा दुआ किया करते थे,
वो मेरे पापा थे जो मुझसे इतना प्यार किया करते थे ।
भुल जाती थी परेशानीयाँ
जिंदगी की सारी
जब पापा अपना हाथ मेरे सर पर रखा करते थे ।
पापा पहले आसू आते थे,
तो तुम याद आते थे
आज तुम याद आते हो और आसू निकल आते है ।
नही चाहती की वो खुदा,
मेरी हर ख्वाहिश सुन ले,
पर बस ये चाहती हूँ,
तु बस एक आखरी दफा
मेरे पापा से मेरी बात करा दे ।
पापा तुमसे मिलने को बेकरार हूँ पर ....
तेरे पास नही आ रही
क्युकी तेरी आखरी ख्वाहिश मेरी लंबी उम्र थी ।

अरमान...

Pradnya A. Chopade
B.Sc. III (CBZ)

बिता हर दिन बिता हर साल
हम बस जागते रहे समझने की एक बात कि,
ये कैसा मंजर है इस साथ का
क्यो एक एक पल तलाशते है हम मुलाकात का
होती है मुलाकात वो भी अजनबी सी
आँखे रहती है कुछ सहमी, कुछ झुकी सी
इसी तरह मिला करते है हम हमेशा, मगर
लगती है वो मुलाकता बेरुखी सी
आएगा वो दिन जब हम यहाँ न होंगे
तलाशेंगी ऑखें तुम्हारी जहा, हम वहा न होंगे ।
क्या पता तुम उस वक्त खुद से क्या कहोंगे ।
मगर इतना तो पक्का है, कि तुम हमे
याद जरुर करोंगे ।
कुछ भी हो मगर तुम रो न देना
नए दोस्त बनाओ मगर ध्यान से कही
हमे खो न देना ।
याद रखो,
मंजर कोई भी हर पल साथ रहुंगी मै
तुम्हारा हर बात, हर याद, मे रहुँगी मै
जब भी तुम्हाला जिक्र हो इतना
तो जरुर कहुँगी मै की,
हर खुशी, हर गम, हर मुश्किल के रास्ते में
साथ रहुँगी मै ।

***

कोशिश करने वालो की कभी हार नही होती....

Muskan Patel
B.Sc. I (CPS)

लहरो से डर कर नौका पार नहीं होती ।
कोशिश करने वालों की कभी हार नहीं होती ।।

नन्ही चींटी जब दाना लेकर चलती है ।
चढती दीवारों पर सौ बार फिसलती है ।।

मन का विश्वास रंगो में साहस भरता है ।
चढ कर गिरना, गिर कर चढना न अखरता है ।।

आखिर उसकी मेहनत बेकार नही होती ।
कोशिश करने वालों की कभी हार नहीं होती ।।

डुबकिया सिन्धु में गोताखोर लगाता है ।
जा जा कर खाली हाथ लौट कर आता है ।।

मिलते नही सहज ही मोती गहरे पानी में ।
मुठ्ठी उसकी खाली हर बार नही होती ।
कोशिश करने वालों की कभी हार नहीं होती ।।

असफलता एक चुनौती है, इसे स्वीकार कर ।
क्या कमी रह गयी, देखो और सुधार करो ।।

जब तक न सफल हो, नींद चैन को त्यागो तुम ।
संघर्ष का मैदान छोड मत भागो तुम ।।

कुछ किये बिना ही जय जय कार नही होती ।
कोशिश करने वालों की कभी हार नहीं होती ।।

– कवि – हरिवंशराय बच्चन

****

Inspiring Life Lessons to learn from Chhatrapati Shivaji Maharaj

Prerana Sharadchandra Tarkase
B.Sc. II Yr. (CPS)

From childhood I have been listening to the stories of Chhatrapati Shivaji Maharaj. Stories showing his bravery, honesty, leadership qualities etc. The qualities which he possess was always an centre of attraction for me. Some of his qualities given below:

1) Courage and Bravery: Chhatrapati Shivaji Maharaj was known for his courage and bravery. He was not afraid to take risks, and he faced his enemies head on. He proved that courage and determination are important qualities to succeed in life.

2) Leadership: Majority of the population of the Maratha people of Shivaji Maharaja's period were farmers and agriculturist, Chhatrapati Shivaji Raje Bhosale caught their hearts as a humanitarian leader who lived to his up word. Since his childhood his mother Jijabai, used to narrate stories from Ramayana and Mahabharata teaching it's spiritual and moral value.

3) Innovative Thinking : Adapting New and Beneficial Trends and Technologies. Maharaj was firm believer in new technology and innovation. He researched this and provided new armaments to his warriors. He also recognized the value of the fleet and established a strong command over the Arabian Sea.

4) Promising Negotiator: There are numerous stories about how diplomatic he was even at very young age. When he bought his father out of the sultan of Bijapur's hold using his wit and negotiating skills.

5) Respectful Towards women: This was one prominent aspects of Shivaji Maharaj. Women had to fight harder to survive in the century before Chhatrapati Shivaji Maharaj. He issued a warning to everyone about the code and ethics that led to the development of respect for women.

6) Tolerant & respectful towards other faith: During his reign as Chhatrapati. Maharaj of the Maratha Empire he made it a point to protect religious structures, beliefs, and sentiments.

His treatment of people of various faiths was really fair.

Even one of Shivaji's harshest critics, Khafi Khan, said of him that "he made it a rule that if his followers went plundering annexing any territory for expansion, they should do no harm to the mosquel the Book of God to the ladies"

7) Good communication: Chhatrapti Shivaji Maharaj had great oratory skills. He spoke from the heart. His words bove the pain and agony of people. The leader first practiced the qualities of honesty, truthfulness, and trust and thereafter won the admiration of Savalas.

8) Humility and Simplicity: Despite his power and success, he remained humble and simple. He lived a frugal life and was often dressed in simple clothes. He showed that success and material possessions should not be the measure of a person's worth.

These Inspiring qualities of Chhatrapati Shivaji Maharaj made him unique and different from other rulers of India. I hope so youth of our country will try to possess at least one of this quality.

****

> I believe we are here on the planet Earth to live, grow up and do what we can to make this world a better place for all people to enjoy freedom.
>
> ROSA PARKS

Experiences of Fatherhood in Love...

Akanksha V. Pachpol
M.Sc. I (Chem.)

Essay on Experiences of Fatherhood in Love

Usually, people talk about a mother's love and affection, in which a father's love often gets ignored. A mother's love is talked about repeatedly everywhere in movies in shows and more. Yet, what we fail to acknowledge is the strength of a father which often. Goes unnoticed Father's a blessing which not many people have in their lives. It would also be wrong to say that every Father is the ideal hero for their kids because that is not the case.

However I can vouch for my father without any second thoughts when it comes to being an ideal person.

My Father is Different.

As everyone like to believe that their father is different. so, do I Nonetheless, this Conviction is not merely based on the love I have for him, but also because of this personality. My father owns a business and is quite disciplined in all aspects of life. He is the one who taught me to always practice discipline no matter what work I do.

Most importantly, he has a jovial nature and always makes my mother laugh with his Silly antics even after 35 years of marriage I completely adore this silly side of him when he is with his loved ones. He tries his best to fulfill all our wishes but also maintains the strictness when the need orises. One of the best things I love about my father is that he has always kept a very safe and open home environment. Fox instance, my siblings and I can talk about anything with him without the fear of being scolded or judged. This helped us not to live which I have often noticed with my friends.

In addition, my father has an undying love for animals which makes him very sympathetic lover them. He practices his religion devotedly and is very charitable too. I have never seen my father misbehaviour with his elders in my entire life which makes me want to be like him even more.

my fathers is my Source of inspiration.

I can proudly say that it is my father who has been my source of inspiration from day one. In other words, his perspective and personality together have shaped me as a person. Similarly he has a great impact on the world as well in his own little ways. He devotes his free time in taking care of stray animals which inspires me to do the same.

My father has taught me the meaning of love in the form of a rose he gifts to my mother daily without fail. This consistency and affection encourage all of us to treat them the same way. All my knowledge of sports and cars I have derived from my father. It is one of the sole reasons why I aspire to be a Cricket player in the future.

Sum it up, I believe that my father has it all what it takes to the be called a real-life Superhero. The way he manages things professionally and personally leaves me mesmerized every time. No. matter how tough the times got, I watched my father become like my father. If I could just inherit ten percent of what he is. I believe my life will be sorter.

Role does the father play at home?

“Today, many parents are breaking stereotypes mothers also pursue their careers while fathers support them and help out at home Father's day celebrated?“

“We celebrate father's day to commemorate all that our fathers to for us. It is to mark the Spirit of fatherhood and the influence of fathers in our lives. Father's day is in June, on the third Sunday. What stops us from understanding the father's love?

I think a lot of as have based our preception of who God the Father is on our earthly experiences. All of us have had imperfect parenting experiences. All the ways that we can receive love are necessary; through words through eye contact through physical touch, through affectionate communication.“

Our hearts have this dominant override effect. Many of us are stuffed full of head knowledge, stuffed full of scriptural knowledge, and we mentally assent to it, but

our hearts which perhaps are afraid, perhaps have never experienced that love, are overriding our mind's understanding.

A life changed by love When I think about how the father's love changed.““my life, there's So many things that I could describe! The father's love brought safety and deep settling of who I am in him wethere before I had quite deep Sealed in securities and fears that I spent a lot of energy trying to bids from people around me. What I now continue to experience with the father. To this Sell dress. "This is who I loved by you "at the end of the day, regardless of anything else I'm loved."

“Experiencing the father's love

love isn't one time event.

It's being invited into a

relational journey for the

yest of our lives."

“Knowing the father daily is part of my life now. On the day when I am feeling my weaknesses and my inadequacies really strongly I' mable to just say. "Father how do you see me? What are you saying to me today!" and experience him putting his arm around me - I just feel this deep inner sense of reassurance and love knowing who, he is enables me to know who I am.“ “Experiencing the father's love isn't a one time event. It's being invited into a relational journey for the rest of our lives. We many have some significant encounters the roat us ground us and transform the way we live. But in ceread that we're being rooted and grounded in love. That's a Continual process of establishing my root system and being connected to him and his love“ “How does the father's love transform belivers? One of the most profound transformations.“ “I've seen was my dad's experience. My dad had a radical journey of encountering the father's. love. He suddenly became a man who was just so expressive of love, tome to my siblings, and to us as a family. He started taking every opportunity to tell us how much he belived us and how much he believed in us, and how much he affirmed us.

"Their ability to say yes to the father's love was the key that enabled there to say yes to loving themselves."

I've seen marriages restored as people realize how loved they are that love enables them. To forgive and suddenly see their spouse with new eyes. I remember a fees girls who came through the school of ministry who hated the sight of themselves. Their ability to say yes to the Father's love was the key that enabled them to say yes to loving themselves.

As they received his love it transformed their hearts and transformed them. It was like watching a person blossom into life in front of your eyes. One of the most profound experiences I've had.

बाबा म्हणजे काय ?
मुलगी जरा डोळ्यासमोर
नाही दिसली की पूर्ण घर
डोक्यावर घेतात ते बाबा
स्वत:च्या ताटातील पहिला
घास मुलीला भरवतो, मग ते
जेवतात ते बाबा
मुलीच्या डोळ्यात पाणी
आल्यावर कोपऱ्यात जाऊन
रडणारे म्हणजे बाबा
पगार झाल्यानंतर गुपचूप
मुलीला खर्चाला जास्त पैसे देणारे बाबा
मुलींसाठी जीव ओवाळून टाकणारे
एकमेव असतं ते बाबा असतात...
खरंच बाबा ते बाबा असतात...

Father is the greatest love in a girls life.....

My Upbringing as a Women...

Prerana S. Tarkase
B.Sc. II (CPS)

These words "स्त्री म्हणून माझी जडणघडण" have english translation as "my upbringing as a women." The word "UPBRINGING' indeed meaning growing up, developing upbringing is the way that our parents or carers treat us and the things that they teach us when we are growing into a complete adult. As upbrining is an important part of our life. Our whole lifestyle, behaviour, personality & life depends on how we are raised or how good is our upbringing. Upbringing is done in four stages:"

1] Protection and care

2] Education and Compliance

3] Protection Education

4] Freedom.

1] Protection and care: When a child is small, he is allowed to do whatever he wants. He is kept protected and his care is taken by his parents.

2] Education and compliance: When a child turns into a age, where he can understand. He is taught various things. Sometimes he has been forced to obey some things and is also punished for disobeying.

3] Protection Education: In this stage, a child is not punished or forced. He is some mature till this time. He disciplined at this time, he is protected from soceity and his peer and educated to face outside world.

4] Freedom: This is the last stage, here the child which have turned into an adult is set free to enjoy his life, but with discipline and moral values taught by his family and parents.

'PARENTS' play an important role in our upbringing. They protects us from false and dark side of world and just pass on they teaches good values of world. They teaches us to be strong and how to survive without anyone's help in this competitive world ? One greatest example of parents role in upbringing is 'Maharani

Jijamata' raised Chhatrapati Shivaji Maharaj' such that he have become one of the greatest emperor of India. She taught him various moral values along with making him brave. She taught him to respect women, she taught him to everyone deserve respect may he be elder or smaller and many more.

I believe my parents have also played their role effectively in my upbringing. My parents always taught me to be Independent. They taught me to be face every kind of situation confidently. They are like main Pillars of a build i'e my life. I remember after 10th my father never comes with me for any kind of document related work. He says, "If I will come with you always, then we will you learn." I think it worked. Now I am independent to handle any work related to documents like admission, filling exam, forms, etc.

From 10th, I have been having tuitions till late evening. Sometimes, It been 8 to 8.30pm to reach home but it's been rarely my parents calls me to come home early. They never stopped me to go to such late tuitions unless their reason is related to my health. They huge amount of trust on me, which makes me realize the to never break it. and they have made me so strong by their actions and words, that I never fear to travel alone to such long distance even at night.

They have always focused on learning and education. They says "Education is so important. You should work hard, study hard and be financally independent. Their behaviour towards people which are economically weaker than them, which are needy had made me to behavie the same way with kindness and humanity. They believes, mostly my mother is a strong believer of "NOTHING BAD HAPPENS WITH GOOD PEOPLE", which creates a certain positivity. But they also taught me to be clever with people, who doesn't deserve your kindness.

The most important lesson I personally believe is important is Health. My Father strongly believes, health should be our first priority in life. He is 54 yr. old, still he is so fit and fine. He even beats his juniors in running and I love his passion towards health. Daily he do Pranayam and exercise. Today It has been a year and I am also a daily-practicer of pranayam and exercise. By observing my father and mother, I have become mentally, physically and also emotionally strong.

While my upbringing, I realized that I was raised without kind of any gender discrimination. I was according to soceity I can proudly say that I was raised like a boy, breaking all kind of stereotypes. In comparison to other girls in our soceity.

At the time where all girls have & to travel with their father or brothers. I was allowed to go on my own, where girls were forced to do courses as per their parents or family's wish. I got freedom to choose my career path and whatever I have choose my parents have provided me full support. In this all my parents and family are true example of "NO GENDER DISCRIMINATION" I believe every family and parents should be like my family.

At last I would like to tell that, My upbringing was as a women rather than that it was done as a good individual and citizen. I am proud of my upbringing in the world full of deceiving people. A simple advice I would like to give is....

"Don't drag your character for characterless people. Your self respect your dignity. Your moral values shows how parents raised you. So just maintain their reputation & respect & trust."

****

We believe the world
changes when the boldest
thinking is directed at the
toughest problems

Bill Gates

PICTURE QUOTES.com

शायरी....

Nida E.A. Khan
B.Sc. I (CBZ)

مرحلے شوق کے دشوار ہوا کرتے ہیں
سائے بھی راہ کی دیوار ہوا کرتے ہیں
وہ جو سچ بولتے رہنے کی قسم کھاتے ہیں
وہ عدالت میں گنہگار ہوا کرتے ہیں

صرف ہاتھوں کو نہ دیکھو کبھی آنکھیں بھی پڑھو
کچھ سوالی بڑے خوددار ہوا کرتے ہیں
وہ جو پتھر یونہی رستے میں پڑے رہتے ہیں
ان کے سینے میں بھی شاہکار ہوا کرتے ہیں

صبح کی پہلی کرن ان کو رلا دیتی ہے
وہ ستاروں کے عزادار ہوا کرتے ہیں
جن کی آنکھوں میں سدا پیاس کے صحرا چمکیں
در حقیقت وہی فنکار ہوا کرتے ہیں

شرم آتی ہے کہ دشمن کسے سمجھیں محسن
دشمنی کے بھی تو معیار ہوا کرتے ہیں

محسن نقوی

Nida Anjum Iqtedar Ahmad Khan

मरहले शोक के दूशवार हुवा करते है
साऐ भी राह की दिवार हूवा करते है ।।
वह जो सच बोलते रहने की कसम खाते है
वह अदालत मे गुनेहगार हुवा करते है ।।
सिरफ हाथो को न देखो कभी आँखे भी पढो
कुछ सवाली बडे खुद्दार हुवा करते है ।।
वह जो पथ्थर युही रस्ते मे पडे रहते है
उनके सीने मे भी शाहकार हूवा करते है ।।
(शाहकार - हूनर कला)

सुबह की पहली किरण जिनको रुला देती हे
वह सितारो के अजादार हुवा करते है ।।
(आजादार - मातम)

जिनकी आँखो मे सदा प्यास के सहरा चमके
दर हकीकत वही फनकार हुवा करते है ।।

शरम आती हे के दुश्मन किसे समझे मोहसीन
दूश्मनी के भी तो मेयार हुवा करते है ।
(मोहसीन नकवी)

शायरी....

Jaweriya Muskan Abdul J. Patel
B.Sc. I (CPS)

منزل سے آگے بڑھ کر منزل تلاش کر
مل جائے تجھ کو دریا تو سمندر تلاش کر

ہر شخص جل رہا ہے عداوت کی آگ میں
اس آگ کو بجھا دے وہ پانی تلاش کر

سجدوں سے تیرے کیا ہوا صدیاں گزر گئیں
دنیا تیری بدل دے وہ سجدہ تلاش کر

ہر شیشہ ٹوٹ جاتا ہے پتھر کی چوٹ سے
پتھر بھی ٹوٹ جائے وہ شیشہ تلاش کر

ستاروں سے آگے جہاں اور بھی ہیں
ابھی عشق کے امتحاں اور بھی ہیں

اگر کھو گیا اک نشیمن تو کیا غم
مقامات آہ و فغاں اور بھی ہیں

اسی روز و شب میں الجھ کر نہ رہ جا
کہ تیرے زمان و مکاں اور بھی ہیں

تہی زندگی سے نہیں یہ فضائیں
یہاں سینکڑوں کارواں اور بھی ہیں

علامہ اقبال

Jaweriya Muskan A. Jabir Patel

मंजिल से आगे बढकर मंजिल तलाश कर
मिल जाय तुझको दरीया तो समंदर तलाश कर ।

हर शख्स जल रहा है अदावत को आग में
उस आग को बुझादे वो पानी तलाश कर ।

सजदो से तेरे क्या हुआ सदीया गुजर गई
दुनिया तेरी बदल दे वो सजदा तलाश कर ।

हर शिशा टुट जाता है पत्थर कि चोट से
पत्थर भि टुट जाये वो शिशा तलाश कर ।

सितारो से आगे जहा और भी है
अभि इश्क इमतेहा और भी है ।

अगर खो गया नेशमन तो क्या गम
मुकामात आह व काह और भी है ।

इसी रोज व शब में उलझ कर न रह जा
के तेरे जमा व मका और भी है ।

तही जिंदगी से नही ये फिजाए
यहा सेकडो काखा और भी है ।

– अल्लामा इक्बाल

महाविद्यालयीन प्राध्यापक वृंद

अ.क्र.	शिक्षकाचे नांव	विषय	पदनाम
१	डॉ. बी. बी. वानखडे	रसायनशास्त्र	प्राचार्य
२	डॉ. वाय. पी. पाटील	वनस्पतीशास्त्र	उपप्राचार्य
३	श्री. एस. व्ही. बोरले	वनस्पतीशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक
४	श्री. ए. जे. राठी	प्राणीशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक
५	डॉ. वाय. डी. पाटील	गणित	सहाय्यक प्राध्यापक
६	डॉ. सी. एम. भारंबे	प्राणीशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक
७	श्री. व्ही. एस. देवळे	शा. शिक्षण	शा.शिक्षण संचालक
८	श्री. डि.वाय. ढाले	भौतिकशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक
९	डॉ. जी. एच. कुऱ्हाडे	रसायनशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक
१०	डॉ. आर. टी. परिहार	रसायनशास्त्र	सहयोगी प्राध्यापक
११	कु. जे. एस. कुळकर्णी	ग्रंथालय	ग्रंथपाल
१२	श्री. ए. एफ. गोतरकर	गणित	सहाय्यक प्राध्यापक
१३	प्रा.सौ. पी. एम. इंगळे	संगणकशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक
१४	प्रा. आर. एस. निकम	भौतिकशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक
१५	प्रा. आर. एन. पाटील	भौतिकशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक

महाविद्यालयातील शिक्षकेतर कर्मचारी

अ.क्र.	कर्मचाऱ्याचे नांव	पदनाम
१	श्री. एस.जी. नारखेडे	मुख्य लिपीक
२	श्री. एम. के. सदावर्ते	वरिष्ठ लिपीक
३	श्री. एम. डब्ल्यू. कोलते	कनिष्ठ लिपीक
४	श्री. जी. एम. चव्हाण	प्रयोगशाळा सहाय्यक
५	श्री. पी. जी. कोलते	प्रयोगशाळा परिचर
६	श्री. व्ही. व्ही. पाचपोर	शिपाई
७	श्री. आर. एम. दांडगे	शिपाई
८	श्री. ए. व्ही. पाटील	शिपाई
९	सौ. एस. व्ही. भारंबे	ग्रंथालय परिचर
१०	श्री. बी.ए. सावळे	प्रयोगशाळा परिचर
११	श्री. व्ही. एस. तायडे	प्रयोगशाळा परिचर
१२	श्री. यु. व्ही. शिंदे	प्रयोगशाळा परिचर
१३	श्री. आर. एस. डाबेराव	प्रयोगशाळा परिचर

तासिका तत्वावरील प्राध्यापक

अ.क्र.	शिक्षकाचे नांव	विषय
१	डॉ. वाय. एन. सरदार	इंग्रजी
२	ए. एस. काळे	मराठी
३	डॉ. डी.ए. झोपे	पदार्थ विज्ञान
४	श्री. एम.डी. नारखेडे	वनस्पतीशास्त्र
५	श्री. एन. एस. सोनोने	वनस्पतीशास्त्र
६	श्री. डी. एस. कोल्हे	वनस्पतीशास्त्र
७	सौ. आर. आर. महाजन	संगणकशास्त्र
८	कु. पी. व्ही. खांदे	संगणकशास्त्र
९	कु. अदिती पाटील	संगणकशास्त्र
१०	कु. पी. ए. जाधव	प्राणीशास्त्र
११	कु. कल्याणी एस. जवरे	गणित
१२	कु. शितल जी. पाटील	गणित
१३	कु. पी. एम. राजपूत	रसायनशास्त्र
१४	कु. एम. एस. तलरेजा	रसायनशास्त्र
१५	श्री. फारुक हैदर	रसायनशास्त्र

दि. प्रेस रजिष्ट्रेशन अ‍ॅक्ट नियम ८ फॉर्म नं. ४ प्रमाणे आवश्यक माहिती

प्रकाशन स्थळ	:	विज्ञान महाविद्यालय, मलकापूर
प्रकाशन काल	:	वार्षिक
मुद्रकाचे नांव	:	संतोष ग्राफीक्स, मलकापूर
राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
पत्ता	:	जनता कॉलेज समोर, मलकापूर जि. बुलडाणा
प्रकाशकाचे नांव	:	डॉ. बी. बी. वानखडे (प्राचार्य)
राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
पत्ता	:	विज्ञान महाविद्यालय, मलकापूर जि. बुलडाणा
संपादकाचे नांव	:	प्रा.डॉ. आर.टी. परिहार
राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
पत्ता	:	विज्ञान महाविद्यालय, मलकापूर जि. बुलडाणा
मालकी	:	विज्ञान महाविद्यालय, मलकापूर जि. बुलडाणा

मी डॉ. बी.पी. वानखडे (प्राचार्य, विज्ञान महाविद्यालय, मलकापूर जि. बुलडाणा) जाहीर करतो की, वर दिलेली माहिती माझ्या समजूतीप्रमाणे बरोबर आहे)

डॉ. बी.बी. वानखडे (प्राचार्य)

प्रकाशक

ह्या अंकातील मतांशी संपादक सहमत असतील असे नाही. तसेच वाङमयचौर्यास संपादक जबाबदार नाहीत.